

Evaluering af Diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet

2. evalueringsrapport
Modul 2, forår 2008

Oxford Research A/S
September 2008

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1. Indledning	7
1.1 Baggrunden for evalueringen	7
1.1.1 Diplomuuddannelsen	8
1.2 Formål og fokus i evalueringen	8
1.3 Nye vinkler i evalueringen	9
1.4 Rapportens opbygning	9
1.5 Resumé	10
Kapitel 2. De studerendes baggrund og frafald	13
2.1 Geografisk fordeling af optagne studerende	13
2.2 Sammensætning af de studerende	15
2.3 Frafald og frafaldsårsager	16
2.4 Evaluators vurdering	16
Kapitel 3. Struktur og opbygning	17
3.1 Opbygningen er stadig en udfordring	18
3.1.1 Forsøgsordning med to forskellige opbygninger	20
3.2 Sammenhæng og progression	21
3.2.1 Sammenhæng mellem modul 1 og modul 2	21
3.2.2 Koordinering, briefing og gennemgående nøglepersoner	22
3.3 Evaluators vurdering	23
Kapitel 4. Uddannelsens modul 2 og forventet effekt af uddannelsen	25
4.1 Relevans af temaerne på modul 2	26
4.1.1 Forestående paradigmeskifte på børne- og ungeområdet	27
4.2 Udbytte og anvendelse af modul 2	28
4.3 Forventet effekt af uddannelsen	30
4.4 Evaluators vurdering	31
Kapitel 5. Undervisnings- og læringsformer	33
5.1 Praksisnær og dialogbaseret undervisning	33
5.1.1 Øget tilfredshed med praksisnære og dialogbaserede undervisningsformer	33
5.1.2 Elementer i den praksisnære og dialogbaserede undervisning	35
5.2 Eksamen, vejledning og feedback	39
5.3 Eksamenskarakterer	42
5.4 Evaluators vurdering	43

Kapitel 6. Motivation og fællesskab.....	45
Holdfølelse, motivation og fællesskab.....	45
6.1 Evaluators vurdering	47
Kapitel 7. Samlet tilfredshed og anvendelse af uddannelsen.....	49
7.1 Evaluators vurdering	50
Kapitel 8. Den udvidede studievejledning	51
8.1 Brugen af den udvidede studievejledning	51
8.2 Kendskabet til studievejledningen.....	53
8.3 Evaluators vurdering	53
Kapitel 9. Vikarpuljen.....	55
9.1 Omfanget af deltagertilskud og vikardækning	56
9.2 Udfordringer og muligheder med vikarpuljemidlerne.....	56
9.2.1 Hvordan bruges vikarpuljemidlerne?	56
9.2.2 Hvordan bruges midlerne bedst?	58
9.3 Evaluators vurdering	59
Kapitel 10. Forsknings- og udviklingspuljen.....	61
10.1 Ansøgninger til Forsknings- og Udviklingspuljen	61
10.2 Evaluators vurdering	63
Kapitel 11. Sammenligning af modul 1-besvarelser	65
11.1 Indholdet på modul 1	65
11.2 Undervisning og læringsformer.....	66
11.3 Kendskabet til uddannelsen.....	69
11.4 Omsætteligheden af modul 1	70
11.5 Vikarpuljen	70
11.6 Samlet tilfredshed	71
Kapitel 12. Bilag 1: Metode og dataindsamling	73
12.1 Spørgeskemaundersøgelser.....	73
12.1.1 Spørgeskema til studerende	74
12.1.2 Spørgeskema til undervisere	75
12.2 Anvendelse af studie- og registerdata	75
12.3 Kvalitative dybdegående interview	76
12.3.1 Interview med studerende	76
12.3.2 Interview med undervisere	76
12.4 Læringsdagbog	77
12.5 Observationsstudier.....	77

12.6 Læringsseminar	77
Kapitel 13. Bilag 2: Frafaldsanalyse	79
13.1 Modul 1 (F08-M1).....	79
13.2 Modul 2 (E07-M2)	80
Kapitel 14. Bilag 3: Farvekoder	81
Kapitel 15. Bilag 4. Evalueringsdesign	82

Kapitel 1. Indledning

Nærværende delrapport 2, i evalueringen af den ny mulighed for diplomuddannelse på børne- og ungeområdet, har til formål at fremlægge evalueringens resultater vedrørende uddannelsens andet halvår. Særlige aktivitets- og støttemuligheder, der er oprettet specifikt i forbindelse med uddannelsen, bliver ligeledes evalueret i nærværende rapport.

Evalueringens hovedfokus er på de studerende, som har deltaget i uddannelsens modul 2 i foråret 2008. Endvidere er status for de studerende, som har deltaget i uddannelsens modul 1 i foråret 2008, beskrevet kortfattet.

1.1 Baggrunden for evalueringen

Baggrunden for evalueringen er oprettelsen af en diplomuddannelse rettet mod myndighedssagsbehandlere og leverandører på børne- og ungeområdet. Uddannelsen er oprettet på baggrund af forliget om Anbringelsesreformen, som trådte i kraft 1. januar 2006.

Anbringelsesreformen har til formål at forbedre indsatsen over for udsatte børn og unge og deres forældre. Reformen skal kvalitetssikre indsatsen og betyde færre brudte anbringelsesforløb. Dertil skal indsatsen være mere målrettet, og ressourcerne skal udnyttes bedre. Reformen indeholder en række underordnede emner, som tilsammen skal styrke indsatsen: Bedre inddragelse af familien, tidligere indsats, systematisk sagsbehandling, kvalitet i anbringelsen og i efterværnet og børns retssikkerhed.

Reformen består i overskrifter af lovændringer, pilotprojekt om børne- og ungepolitik i otte kommuner, uddannelsesaktiviteter, informationsaktiviteter, øget kontrol med kommunalbestyrelsens indsats og udredningsarbejde om børn og forældres retssikkerhed.

I forliget om Anbringelsesreformen er det fastlagt, at formålet med Anbringelsesreformen blandt andet skal opnås gennem uddannelsesaktiviteter for de medarbejdere, der arbejder med området i kommunerne. Uddannelsesaktiviteterne skal sikre systematik og kvalitet i sagsbehandlingen og indebære både kortere og længere uddannelsesforløb.

De kortere uddannelsesaktiviteter er udmøntet i en række temadage til politikere og forvaltningschefer, implementeringskurser for sagsbehandlere og afdelingsledere og introduktionskurser for nye sagsbehandlere.

Til længerevarende uddannelsesforløb blev der i reformen afsat en pulje på 10 mio. kroner i 2006, 20 mio. kr. i årene 2007-2009 og 15 mio. i årene herefter. Disse midler er indtil videre udmøntet i to aktiviteter. For det første en undersøgelse af behovet for en masteruddannelse. For det andet en diplomuddannelse med fokus på myndighed og leverandør på børne- og ungeområdet¹.

¹ www.social.dk og www.anbringelsesreformen.servicestyrelsen.dk

1.1.1 Diplomuddannelsen

Den ny mulighed for diplomuddannelse på børne- og ungeområdet henvender sig til alle medarbejdere, der arbejder med udsatte børn og unge og deres familier. Uddannelsen tager udgangspunkt i den sociale diplomuddannelse, men afviger fra denne på en række områder:

For det første tager de eksempler og cases, der anvendes på uddannelsen, udgangspunkt i børne- og ungeområdet. For det andet sætter et nyt modul på uddannelsen fokus på det at være leverandør og myndighedssagsbehandler på sociale indsatser for børn og unge². Sidstnævnte indebærer, at målgruppen for uddannelsen spænder vidt fra dagplejemødre over familieeksulenter til sagsbehandlere i de kommunale forvaltninger.

For det tredje er der en række tilknyttede aktiviteter, som på forskellig vis støtter op om uddannelsen. Et deltagertilskud, en udvidet studievejledning, en vikarpulje med midler til vikardækning for de studerende, der er sagsbehandlere og en forsknings- og udviklingspulje målrettet underviserne på uddannelsen.

For at få viden om, i hvilken udstrækning den ny mulighed for diplomuddannelse og de tilknyttede støtte- og forskningsaktiviteter bidrager til at styrke indsatsen over for børn, unge og deres familier, har Servicestyrelsen igangsat en evaluering³. Nærværende rapport er den anden af i alt syv evalueringsrapporter, som vil blive udarbejdet frem til 2010.

1.2 Formål og fokus i evalueringen

Evalueringen af den ny mulighed for diplomuddannelse på børne- og ungeområdet sætter fokus på læring og kvalificering af uddannelsen. Evalueringen har således til formål at indsamle viden, der løbende gennem hele evalueringsforløbet kan danne grundlag for udvikling og forbedring af uddannelsen og de initiativer, der knytter sig til uddannelsen.

Som supplement til det lærings- og handlingsorienterede sigte har evalueringen endvidere til formål, at vurdere i hvilken udstrækning uddannelsen og de tilhørende initiativer bidrager til at styrke indsatsen over for udsatte børn og unge og deres familier. Dertil kommer et formål om at undersøge, hvordan uddannelsen og de tilhørende initiativer udvikler sig.

Evalueringen har således et sammensat formål, der trækker på flere forskellige evalueringsforståelser. For det første er der tale om en *effektevaluering*, der inddrager effekten af den pågældende indsats. For det andet er der tale om en *procesevaluering*, der sætter fokus på, hvordan processen i indsatsen udvikler og forandrer sig over tid. For det tredje er der tale om en *lærende* eller *formativ evaluering*, der er fremadrettet og sætter fokus på læring og handling⁴.

Evalueringen bibringer via en kombination af evalueringsretninger med forskelligartet og relevant viden, der har til hensigt at udvikle og forbedre uddannelsen og de tilhørende initiativer i en retning, der styrker de studerendes udbytte af uddannelsen og den kommunale indsats på børne- og ungeområdet.

² Det er målet, at der skal være to moduler med dette fokus, men på nuværende tidspunkt er der kun godkendt et modul.

³ www.boerneungediplom.dk

⁴ Dahler-Larsen, Peter & Krogstrup, Katrine (2001) *Tendenser i Evaluering*. Odense Universitetsforlag.

Evalueringsspørgsmålene er:

- Hvordan udvikler uddannelsen og de initiativer, der knytter sig til uddannelsen, sig?
- Hvad er effekten af uddannelsen og de initiativer, der knytter sig til uddannelsen?
- I hvilken udstrækning bidrager de samlede initiativer til en opkvalificering af de studerende?
- I hvilken udstrækning bidrager de samlede initiativer til at kvalificere indsatsen på børne- og ungeområdet?

På baggrund af evalueringsspørgsmålene er der opstillet en række læringsspørgsmål, som sætter fokus på evalueringens fremadrettede læringsperspektiv. Disse spørgsmål fremgår nedenfor og har tilsammen til formål at uddrage de vigtigste læringsperspektiver fra den indsamlede viden, som kan styrke uddannelsens bidrag til en styrket indsats over for udsatte børn, unge og deres familier.

Læringsspørgsmålene er:

- Hvordan kan uddannelsen og de tilknyttede aktiviteter justeres med henblik på at sikre kendskab og ansøgninger til uddannelsen?
- Hvordan kan uddannelsen og de tilknyttede aktiviteter justeres med henblik på at sikre motivation og fastholdelse på uddannelsen?
- Hvordan kan uddannelsen og de tilknyttede aktiviteter justeres med henblik på at sikre uddannelsens relevans og de studerendes og deres arbejdsplads udbytte af uddannelsen?

De opstillede evaluering- og læringsspørgsmål forventes at kunne besvares og anvendes løbende i evalueringsperioden. Det er følgelig ikke forventningen, at alle elementer kan udfoldes i denne 2. evalueringsrapport.

1.3 Nye vinkler i evalueringen

På læringsseminaret i februar 2008 og det efterfølgende styregruppemøde blev der udviklet en række udspecificeringer af evalueringen fokus:

- Mindre fokus på tilfredshed blandt de studerende og mere fokus på at gå i dybden i forhold til at finde svar – fx i forhold til hvordan de studerende har ændret praksis og hvilke refleksioner, som de har gjort sig om praksis på baggrund af uddannelsen.
- Større inddragelse af kvalitative interviewdata i evalueringen.
- Endnu mere fokus på 'det fremadrettede' - hvad skal der til for at hjælpe i forhold til udvidet studievejledning, vikarpuljen, praksiseksempler, cases mv.?
- Mere fokus på indholdet i undervisningen. Hvilke emner fungerer godt/mindre godt og hvorfor?
- Indsamling af tværgående data, der beskriver anvendelsen af vikarpuljen i praksis

Disse fokuspunkter danner dermed også grundlaget for nærværende evalueringsrapport.

1.4 Rapportens opbygning

Rapporten er opbygget således, at kapitel 1 indledningsvist præsenterer formål og fokus for evaluering, samt samler op på konklusionerne i et resumé. Kapitel 2 beskriver de studerendes baggrund og den geografiske spredning af deltagere på uddannelsen. Kapitlerne 3-10 indeholder evalueringens centrale evalueringsspørgsmål fra indholdet på modul 2 til status for de tilknyttede initiativer. I disse kapitler er der fokus på studerende,

der deltager på modul 2. Der sammenlignes løbende med samme respondentgruppe, da de deltog på modul 1. Kapitel 11 sammenligner særskilt besvarelser fra modul 1 - studerende efterår 2007 med modul 1 - studerende foråret 2008. I kapitlet er der fokus på de områder, hvor der er sket en udvikling. Samtlige kvantitative sammenligninger er endvidere dokumenteret i en særskilt bilagsrapport. Evalueringens elementer findes beskrevet i detaljen i bilag 1 (kapitel 13). Bilag 2 indeholder en statistisk frafaldsanalyse. Bilag 3 indeholder en oversigt over respondentgrupper i evalueringen med farvekoder og benævnelser. Disse får særlig anvendelse i de følgende evalueringer, hvor antallet af respondentgrupper vil være støt stigende. I nærværende evaluering skal det bemærkes, at studerende, der startede i efteråret 2007 benævnes **'E07'** og studerende, der startede i foråret 2008 benævnes **'F08'**. Modul angives med enten **'M1'** for modul 1 eller **'M2'** for modul 2. Endelig indeholder Bilag 4 evalueringens designet i skematisk form.

1.5 Resumé

Denne anden evaluering af diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet fortsætter der, hvor den første evaluering slap. Hvor den første evaluering fokuserede på modul 1, har denne særlig fokus på modul 2.

Det kan konstateres at uddannelsen fortsat er på rette spor. Efterspørgslen efter uddannelsen er på et fornuftigt niveau, frafaldet er fortsat lavt og tilfredsheden med uddannelsen er på flere områder på næsten 100 %. De studerende har endvidere gennemført modul 2 med udelukkende beståede karakterer.

De studerende vurderer indholdet af modul 2 til at være særdeles relevant og spændende. I denne sammenhæng peger evalueringen på, at uddannelsen kan have en særlig funktion i forhold til at videreformidle et forestående paradigmeskifte i praksis, som kortfattet kan medføre, at børnesynet forandres til i højere grad at fokusere på ressourcer frem for begrænsninger hos de udsatte børn og unge. I forlængelse heraf vurderer de studerende generelt, at uddannelsen på sigt får en positiv effekt på kvaliteten af indsatsen over for udsatte børn og unge og deres familier.

Evalueringen viser tillige, at der er god sammenhæng mellem emnerne på modul 1 og 2. I forlængelse heraf kan der dog gøres mere på visse uddannelsessteder for at koordinere undervisningen blandt undervisere – med det formål at skabe større kontinuitet og sammenhæng. Dette gør sig både gældende forud for undervisningen og efterfølgende for eksamen. De studerende giver således udtryk for, at de ønsker mere vejledning og feedback i forbindelse med eksamen, som af flere vurderes til at være særdeles hård – særligt da det for manges vedkommende er flere år siden, at de har deltaget i en uddannelse.

De dialogbaserede og praksisnære elementer i undervisningen bliver vurderet mere positivt af de studerende, sammenlignet med vurderingen efter modul 1. I forlængelse heraf er det undervisernes vurdering, at de har mulighed for at prioritere deres undervisning, som de ønsker, under de givne rammer.

Fællesskabet på holdene er styrket, og det er i højere grad medvirkende til de studerendes motivation for at gennemføre uddannelsen. Tankegangen om at styrke uddannelsen og mindske frafaldet via en uddannelsesopbygning, hvor de studerende følges ad under hele uddannelsen, synes således at have haft den ønskede effekt.

Den udvidede studievejledning spiller stadig en central rolle i forbindelse med at sikre motivationen til at fortsætte på uddannelsen. Evalueringen viser endvidere, at de stude-

rende nu i højere grad anvender studievejledningen til at videreformidle og omsætte det faglige udbytte på arbejdspladsen.

Det fremstår også tydeligt, at den udvidede studievejledning med fordel kan opprioritere den del af indsatsen som består i at inspirere og motivere til uddannelsesplanlægning, hvori særligt anvendelsen af vikardækningen tænkes mere ind i forløbet. Evalueringen viser således at 31 % af samtlige studerende på uddannelsen, som modtager vikardækning, ikke ved hvad midlerne bruges til.

Ovenstående problematik hænger i høj grad sammen med opbygningen af uddannelsen, som stadig er en stor udfordring for ca. halvdelen af de studerende. Den umiddelbart største udfordring for de studerende er således stadigvæk at balancere arbejde, uddannelse og privatliv. Af denne grund foreslår evaluator, at der igangsættes overvejelser om en forsøgsordning med en alternativ supplerende opbygning af modulforløbet, hvor undervisningen foregår over fire uger i stedet for otte uger.

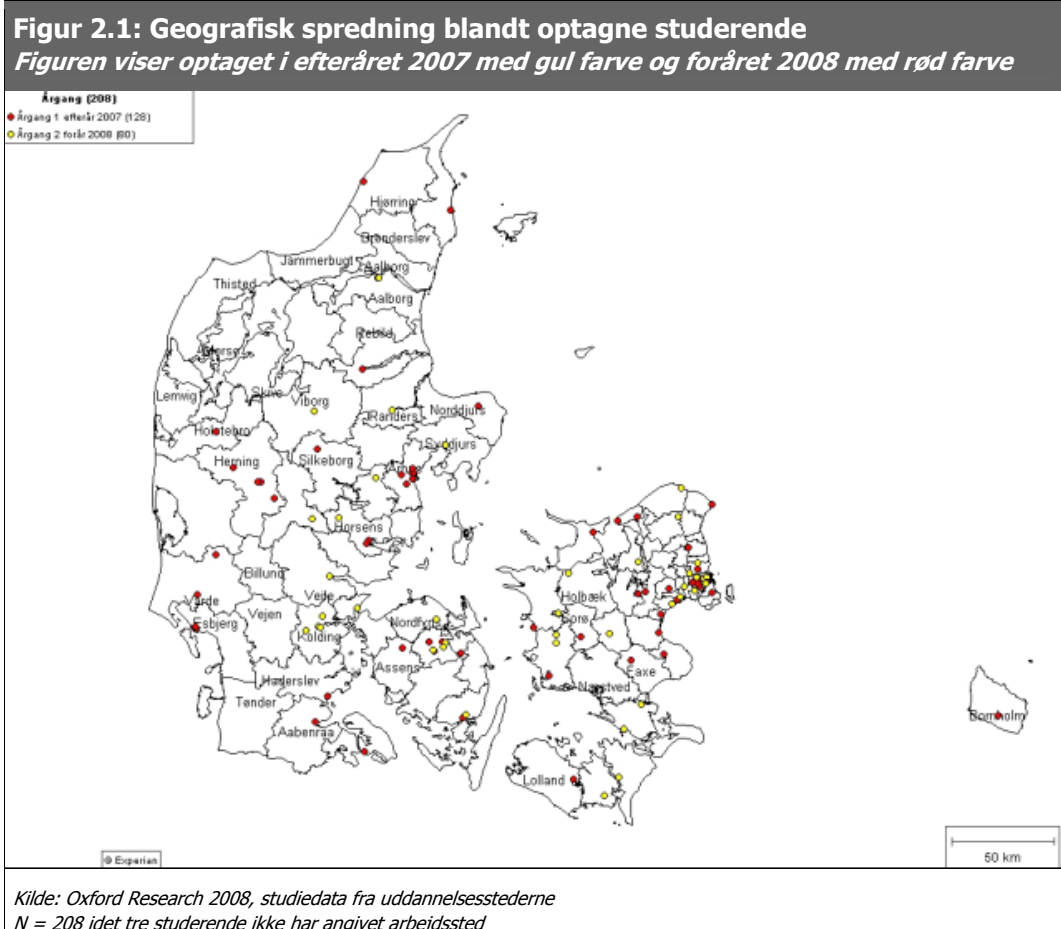
Slutteligt kan det konstateres, at der nu er aktivitet i forhold til forsknings- og udviklingspuljen. Fem projekter har opnået støtte, men det er stadig for tidligt at sige noget specifikt om puljens påvirkning på uddannelsen.

Kapitel 2. De studerendes baggrund og frafald

I dette kapitel er der fokus på at beskrive optaget på uddannelsen. Der er ikke nogen nævneværdige forskelle i sammensætningen af de personer, som søger uddannelsen, sammenlignet med efteråret 2008, hvorfor der ikke vil være særlig fokus herpå i kapitlet.

2.1 Geografisk fordeling af optagne studerende

Figur 2.2 viser den geografiske fordeling på de optagne studerende for såvel efteråret 2007 og foråret 2008. Det skal bemærkes, at der i efteråret 2007 blev optaget 129 studerende på modul 1, hvorimod der kun blev optaget 82⁵ studerende på modul 1 i foråret 2008.

⁵ Heraf er to studerende ophørt.

Figuren viser, at de studerende spreder sig ud over et større geografisk område, end tilfældet var i efteråret 2007. I denne sammenhæng skal det bemærkes, at CVU Vest i Esbjerg ikke har oprettet et nyt modul 1 i foråret 2008.

Langt fra alle kommuner har studerende indskrevet på uddannelsen. Endvidere er der flere kommuner – særligt i hovedstadsområdet – som er repræsenteret med mere end én studerende.

Nedenstående tabel viser henholdsvis hvilke kommuner, der har studerende på uddannelsen, og kommuner, der *ikke* har studerende på uddannelsen.

Tabel 2.1: Studerende fordelt på arbejdskommune			
Kommuner, der har studerende på uddannelsen		Kommuner, der ikke har studerende på uddannelsen	
Assens	Køge	Albertslund	Skive
Bornholm	Lolland	Allerød	Struer
Esbjerg	Lyngby Tårnbæk	Ballerup	Thisted
Faxe	Mariagerfjord	Billund	Tønder
Fredensborg	Norddjurs	Brøndby	Vallensbæk
Fredericia	Nordfyns	Brønderslev	Vejen
Frederiksberg	Odense	Dragør	Vesthimmerlands
Frederikshavn	Randers	Egedal	Ærø
Frederikssund	Ringsted	Fanø	Åbenrå
Gladsaxe	Roskilde	Favrskov	
Glostrup	Rudersdal	Faxe	
Greve	Rødovre	Furesø	
Gribskov	Silkeborg	Faaborg-Midtfyn	
Guldborgsund	Skanderborg	Gentofte	
Haderslev	Slagelse	Hedensted	
Halsnæs	Solrød	Hillerød	
Helsingør	Sorø	Hørsholm	
Herlev	Stevns	Jammerbugt	
Herning	Svendborg	Kalundborg	
Hjørring	Syddjurs	Langeland	
Holbæk	Sønderborg	Lejre	
Holstebro	Tårnby	Lemvig	
Horsens	Varde	Middelfart	
Hvidovre	Vejle	Morsø	
Høje Tåstrup	Viborg	Nyborg	
Ikast-Brande	Vordingborg	Næstved	
Ishøj	Åbenrå	Odder	
Kerteminde	Ålborg	Odsherred	
Kolding	Århus	Rebild	
København		Ringkøbing-Skjern	
I alt 59		I alt 39	
<i>Kilde: Data fra uddannelsesstederne</i> <i>Note: Optællingen af studerende er baseret på den studerendes arbejdsstedsadresse og ikke adressen på den kommune, hvor den studerende er ansat. Dette kan potentielt betyde mindre forskydninger i forhold til opgørelsen. Endvidere er opgørelsen baseret på oplysninger, som er indgivet ved optagelse på uddannelsen, hvilket ligeledes kan medføre, at listen ikke er fuldstændig retvisende for fordelingen i pt. (september 2008).</i>			

2.2 Sammensætning af de studerende

Det gør sig gældende, at der både for E07 og F08 på modul 1 er en 70-30 fordeling i forhold til myndigheds- og leverandørniveau. Der er således ikke sket nogen forandring over tid i forhold til interessen blandt de to aftagergrupper af uddannelsen.

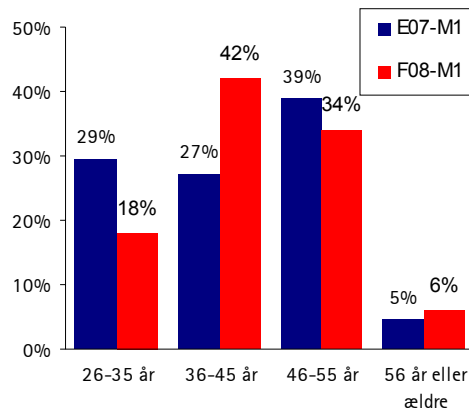
Andelen af ledere, der deltager på uddannelsen, er faldet en smule fra 9 % til 6 %.

Endvidere er der sket en stigning i antallet af mænd, der bliver optaget, fra 7 % til 10 %.

Endelig fremgår det af nedenstående figurer, at der tilsyneladende er sket nogle mindre forskydninger i alderssammensætningen blandt de studerende, og at det samme gør sig gældende i forhold til uddannelsesbaggrund. Kontrol af baggrundsoplysninger viser dog, at disse forskelle i nogen grad kan henføres til respondentgruppen for undersøgelsen – jf. den statistiske frafaldsanalyse i bilag 2.

Figur 2.2: De studendes alder

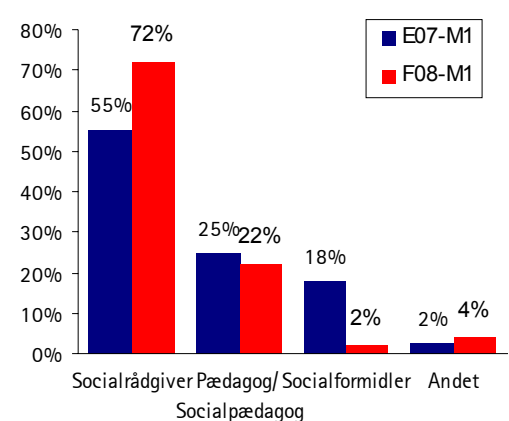
n = 85 (E07-M1) og 50 (F08-M1)

Kilde: Oxford Research 2008, spørgeskemaundersøgelse med studerende modul.

Figur 2.3: De studendes uddannelsesbaggrund

n = 85 (E07-M1) og 50 (F08-M1)

Kilde: Oxford Research 2008, spørgeskemaundersøgelse med studerende modul 1.

2.3 Frafald og frafaldsårsager

I forbindelse med seneste evalueringsfase kunne der identificeres et frafald på i alt 4 studerende (december 2007). I den efterfølgende periode frem til nærværende evaluering er yderligere 3 studerende faldet fra uddannelsen.

Seneste evaluering afdækkede, at 3 ud af 4 studerende, der var frafaldet på daværende tidspunkt, angiver, at vilkårene på arbejdspladsen og problemer med at få arbejde og uddannelse til at hænge sammen under den eksisterende opbygning på uddannelsen er de væsentligste årsager til frafaldet. Den fjerde respondent var frafaldet uddannelsen pga. dels for store krav til forberedelse, og dels personlige og sociale årsager. De tre studerende, der er faldet fra efterfølgende, angiver, for to studerendes vedkommende, familiære forhold som årsagen. Endelig angiver én studerende ændrede arbejdsforhold som årsagen til frafaldet.

Det kan på denne baggrund konkluderes, at der stadigvæk er et særdeles lavt frafald på uddannelsen.

Det lave frafald betyder samtidig, at nærværende evalueringsrapport, som den foregående evalueringsrapport, har det positive udgangspunkt, at det, i de kommende kapitler, er muligt at fokusere næsten udelukkende på at støtte op om fastholdelse frem for at analysere frafald.

2.4 Evaluators vurdering

Af nærværende kapitel kan det konstateres, at der er

- En fortsat fornuftig geografisk spredning på, hvor de studerende på uddannelsen kommer fra.
- Fortsat stor spredning på de studerendes alder
- At der fortsat er ca. 30 % leverandører og 70 % myndighedssagsbehandlere på uddannelsen
- At der er 7 % mænd og 93 % kvinder på uddannelsen
- At der er et frafald på 7 studerende (august 2007)
- At der er sket et fald i optaget på uddannelsen fra 129 studerende i efteråret 2007 til 82 studerende i foråret 2008.⁶

I forlængelse heraf gør det sig gældende, at det høje optag i efteråret 2007 var overraskende. Servicestyrelsens vurdering er, at optaget nu har fundet sit naturlige niveau. Optaget monitoreres ligeledes i næste evalueringsfase, hvor det er muligt at stadfæste tendensen med baggrund i data.

⁶ Alle ansøgere blev optaget i foråret 2008 med undtagelse af 9 ansøgere ved CVU-Vest, da dette ikke var tilstrækkeligt grundlag til at opstarte et hold.

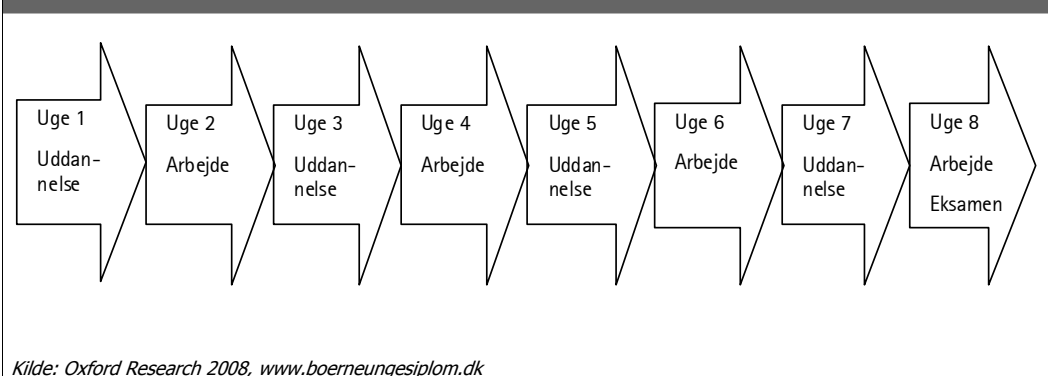
Kapitel 3. Struktur og opbygning

Modulerne på uddannelsen er bygget op således, at et modul har en varighed af 8 uger. De 8 uger indeholder, som nedenstående figur illustrerer, 4 ugers uddannelse og 4 uger med arbejde, således at de studerende veksler mellem at være på arbejde og under uddannelse. Nogle af de uger, hvor de studerende er på uddannelsen, er der tale om to undervisningsdage, andre uger tre undervisningsdage. De resterende dage i ugen er sat af til forberedelse. Den sidste arbejdsuge i perioden på de 8 uger er samtidig eksamensperiode.

Varigheden på 8 uger med 4 ugers arbejde ind imellem tager udgangspunkt i, at man som lønmodtager på en diplomuddannelse kan få Statens Voksenuddannelsesstøtte (SVU) i op til 8 uger på et år⁷. Det betyder, at de studerende med denne opbygning kan få SVU til samtlige uger på uddannelsen (2 moduler á 4 uger om året).

På hvert halvår i en periode på 3 år afvikles ét modul, og de studerende skal, for at få deltagertilskud, tilmelde sig den samlede uddannelse. Det er specielt for den nye diplomuddannelse, idet den sociale diplomuddannelse ikke differentierer mellem studerende, der tilmelder sig hele uddannelsen og studerende, der tilmelder sig fx et eller to moduler af den samlede uddannelse.

Figur 3.1: Modulopbygningen på uddannelsen
8 uger af 4 ugers uddannelse og 4 ugers arbejde

Nærværende kapitel har til formål at undersøge den etablerede struktur og vurdere om den stadig er hensigtsmæssig, samt evt. at komme med forslag til forbedringer i forhold til uddannelsens praktiske og tidsmæssige opbygning. Hvordan passer opbygningen til de studerendes baggrund og arbejdssituation? Hvordan passer opbygningen til indlæringen, anvendelse af teori i praksis, det faglige niveau og de krav der er til forberedelse på uddannelsen? I kommende evalueringsrapporter vil det også blive undersøgt, hvordan de studerendes ledere mener, opbygningen er forenelig med tilrettelæggelsen af arbejdet og arbejdsopgaverne på de studerendes arbejdspladser.

⁷ Jf. www.svu.dk

3.1 Opbygningen er stadig en udfordring

Efter modul 1 var der 57 % af de studerende på E07, der syntes, det var vigtigt eller meget vigtigt, at forbedre opbygningen. Opbygningen refererer i den forbindelse til, at et modul forløber over 8 uger med skiftevis en uge på uddannelse og en uge på arbejde. Situationen er ikke ændret efter modul 2, hvor 59 % af de studerende på E07 udtrykker samme holdning.

Tendensen underbygges af de kvalitative interview med de studerende. Ligesom efter modul 1 peger flere på, at de på grund af opbygningen og manglende aflastning på arbejdspladsen oplever, at det er hårdt, og at de føler sig utilstrækkelige både på arbejdspladsen og på uddannelsen. De er også opmærksomme på, at det er dårlig reklame for uddannelsen. De studerende synes således ikke at have vænnet sig til opbygningen, den er tværtimod stadig problematisk for over halvdelen af de studerende.

Der er samtidig andre, der lægger vægt på det positive ved opbygningen. Opbygningen betyder, for nogen, at man i højere grad får mulighed for at anvende de teoretiske vinkler og refleksioner fra uddannelsen i hverdagen.

De studerende om opbygningen af uddannelsen

- *"Jeg har hele tiden synes, at opbygningen var en problemstilling. Det er vanvittigt hårdt med 3 år på den her måde. Vi er ikke et godt eksempel for vores kolleger, der kommer efter. Vi har flere, der siger, at det vil de ikke, når de kan se på os, hvor hårdt det er."*

- *"Det er en fin måde at gå i skole på. Men man ryger ud af det sociale på arbejdet. Og når man så er tilbage, så knokler man bare. Jeg har aflastet mig selv ved at læse i forvejen og brugt studietiden på at arbejde. Da jeg kom tilbage til arbejdet efter modul 1, tog det flere måneder at komme efter det – den pukkel der var. Så da vi skulle til at starte, tænkte jeg, åh nej ikke igen. Jeg er heller ikke helt igennem det endnu."*

- *"Det er rigtigt hårdt at være en uge det ene sted og en uge et andet sted. Men det har fungeret bedre i år end sidste år. Tidligere var det kun en gang om ugen, nu er det jo koncentreret i en uge. Lige i forhold til mit arbejde har det passet fint, men det har jo været hårdt. Jeg har dog fået nogle nye kollegaer, hvilket betyder, at jeg er blevet kontaktet en del, mens jeg har været på uddannelse. At der er kommet så mange nye, har også betydet, at jeg har været meget opmærksom på kontakten til mine unge. De kan jo ikke sætte deres liv på pause i den uge, jeg er væk. Så ringer de nogle gange til mig. De unge skal jo have en tryghed i at kunne få fat på mig."*

- *"Jeg synes stadig, det er en god måde. Man får den refleksion, midt imellem, der er god. Nogle af de andre ville gerne have, at det var fire sammenhængende uger. Men jeg synes, at det er godt, at man tager det med på arbejde. Hvad er det, der sker, det er det, der er godt i de her uger, at man kommer og kigger på det i mit daglige arbejde. Jeg synes det er godt tænkt."*

- *"Det er rigtigt hårdt, når man er i det. At være to steder på en gang. Så selve opbygningen er hård. For når du er på arbejde, er du på arbejde, og et eller andet sted er du også på arbejde, når du har fri."*

Undervisere om opbygningen på uddannelsen

- *"Med strukturen er der fordele og ulemper. Hvis de studerende er samlet på skolen i et antal på hinanden følgende uger, får de virkelig meget ud af hinanden og er studerende. Omvendt, så når de ikke at prøve det af i praksis, som de gør her, hvor de tager uddannelsen med sig på arbejde dagen efter."*

- *"At det skal afvikles inden for otte uger, synes jeg ikke særligt godt om. Hvis det var 10 uger ville der være mindre pres i læringsprocessen. Det fungerer ikke godt, det er for kort tid. Jeg underviser i ledelse på diplomniveau. Her er det otte gange over 12-15 uger. Christine har forsøgt at få dispensation, men det lykkedes ikke (i forhold til ferieperioder)".*

- *"Det kunne være bedre, hvis man havde mere tid sammen som studerende. Der er jo fastsat et antal uger. Men den uge, hvor de er inde på skolen, der kunne de godt være mere studerende."*

- *"De studerende er meget pressede, det ligger hele tiden i bunker, når de kommer tilbage til arbejdet, og det gælder særligt for socialrådgiverne at de må arbejde dobbelt, når de er tilbage. Så det er hårdt for dem."*

Også blandt underviserne er der blandede holdninger til både den nuværende opbygning og alternative opbygninger. Nogle mener, at et længere forløb ville være ønskværdigt. Andre peger på, hvordan et kortere og koncentreret forløb også har sine fordele.

I den nuværende struktur kommer det således meget an på individspecifikke forhold, hvorvidt opbygningen opfattes som en fordel eller en ulempe.

I forlængelse heraf kunne en tese være, at de studerende vænner sig til forholdene, eftersom uddannelsens skrider frem, og indretter sig derefter. Datagrundlaget tyder dog ikke på, at dette er tilfældet endnu. Særligt for myndighedssagsbehandlere synes der at være en grundlæggende problemstilling i forhold til hverdagsarbejdets karakter. En tilbagevendende problemstilling er således, at klienter på børne- og ungeområdet ønsker en hurtig og direkte adgang til deres sagsbehandler, og at sagsbehandleren ligeledes ofte ønsker at være til rådighed. Under semestrene er det derfor forbundet med frustration fra begge parter, at den direkte og hurtige kontakt ikke er mulig at opfylde hver anden uge, hvor undervisningen foregår.

3.1.1 Forsøgsordning med to forskellige opbygninger

Fordele og ulemper ved nuværende opbygning, med skiftevis en uge på uddannelse og en uge på arbejde

- + veksling mellem arbejde og uddannelse giver gode muligheder for at binde uddannelse og praksis sammen
- + det tillærte har tid til at bundfælde sig
- + der er flere dage (fx også weekender) til at fordele læsning af pensum og arbejdet med eksamensopgaven på
- + de studerende med sagsbehandling har mulighed for at følge med i deres sager
- det er hårdt at skifte mellem arbejde og uddannelse hver uge
- arbejdsugerne er stressende og giver dårlig samvittighed, hvis der ikke er en vis aflastning

Formodede fordele og ulemper ved en opbygning med 4 ugers uddannelse i træk

- + Mere klar og enkel udmelding til klienter og samarbejdspartnere. Dette vil medføre mindre stress og dårlig samvittighed (antaget at de er helt fritaget fra arbejde i de 4 uger)
- + de skal vende tilbage til sagerne én gang i stedet for fire gange - der skal kun ske overdragelse af opgaver én gang
- + mere overskud og tid til studiemiljø
- + Evt. bedre mulighed for at få vikarer pga. mere sammenhængende vikariat
- Mere arbejde for uddannelsesstederne i forhold til at koordinere to forskelligt opbyggede forløb

I forbindelse med interviewrunden med undervisere er der fremkommet et konkret forslag, som på sigt kunne forbedre den beskrevne situation. En underviser foreslår således, med baggrund i egen erfaring, at der på de uddannelsessteder, hvor der er to hold, kunne tilbydes to forskellige opbygninger. Det kunne evt. præsenteres som en forsøgsordning på et eller to uddannelsessteder. Det ene hold kan tage uddannelsen, på den måde, som det er muligt nu. Det andet hold får uddannelsens moduler koncentreret over 4 uger.

Begge måder at opbygge uddannelsen på har fordele og ulemper. Pointen med at foreslå en kombinationsløsning er, at det skaber en større fleksibilitet i forhold til de studerendes hverdag. De studerende, der lægger vægt på, at det er en fordel at kunne veksle mellem arbejde og uddannelse, kan herved få denne mulighed. Samtidig er der mulighed for, at de studerende, som har givet udtryk for, at det ville være lettere for dem, at holde fri fire uger i træk, kan have mulighed for dette.

Tekstboksene på denne side præsenterer de væsentligste fordele og ulemper ved de to tilgange, der på baggrund af evaluators nuværende viden kan identificeres ved de to forskellige opbygninger af uddannelsen.

Det er dog værd at bemærke, at der også er en risiko ved en model, hvor de studerende får mulighed for at vælge mellem den ene og den anden opbygning. Med baggrund i interviewundersøgelsen med de studerende efter både modul 1 og 2, kan man risikere, at de studerende, der vælger den nye opbygning, hovedsageligt er socialrådgivere og andre, der arbejder med myndigheds-sagsbehandling. Myndighedssagsbehandlingerne synes, på grund af arbejdsforhold

og sagsansvar, at se langt flere problemer ved den nuværende opbygning, end dem, der arbejder på leverandørniveau.

Med valgmuligheden risikerer man således at miste det udbytte, som de studerende får i kraft af, at de studerer sammen med andre faggrupper og med kolleger, der arbejder

med en anden del af anbringelsesforløbet. Både undervisere og studerende peger på, hvordan det giver vigtig viden og gensidig forståelse, at der både er fx pædagoger, der arbejder på leverandørniveau og socialrådgivere, der arbejder med myndighedssagsbehandling på holdene. Dette understreger, at både alternative opbygninger af uddannelsen og muligheden for at vælge mellem to forskellige opbygninger skal overvejes nøje med fordele og ulemper for øje.

Som det fremgår af både citaterne fra interviewundersøgelsen med de studerende og de listede fordele og ulemper, hænger tilfredsheden med opbygningen i høj grad sammen med mulighederne for aflastning ved hjælp af fx vikarer, der aflønnes med midler fra vikarpuljen. Således kan forbedringer af, hvordan vikarpuljemidlerne anvendes også være en måde at imødekomme problemerne med opbygningen på uddannelsen.

3.2 Sammenhæng og progression

En af grundidéerne forud for oprettelse af uddannelsen var at sikre sammenhæng og progression på en uddannelse, som består af 6 moduler over 3 år, og hvor mange forskellige undervisere kommer og går, igennem en opbygning, hvor de studerende følges ad gennem hele forløbet. Uanset dette fordelagtige udgangspunkt, vil det sandsynligvis altid være en udfordring at skabe 'den røde tråd' gennem moduler og undervisningsemner, idet underviserne flere steder kun har en begrænset tilknytning til uddannelsen.

3.2.1 Sammenhæng mellem modul 1 og modul 2

I de kvalitative interview med de studerende er der meget bevidsthed om, hvordan modul 2 bygger oven på modul 1, og hvordan indholdet på modul 1 er blevet mere relevant, efter de er begyndt på modul 2. Det er særligt positivt, fordi flere efter modul 1 var skeptiske omkring relevansen af emnerne på modul 1.

De studerende om sammenhæng mellem og udvikling fra modul 1 til modul 2

- "Jeg tror det er godt, at vi først får videnskabsteorien og kigger ovenfra og ned på vores egen praksis, på det her modul. Det næste, jeg kunne forestille mig, var at se på nye løsninger og strategier."

- "Ja, jeg oplever uddannelsen som et sammenhængende forløb. Jeg synes, at det er rigtigt at starte med modul 1. Det er vigtigt at få en basisviden. Det virker meget logisk."

- "Det er rigtig interessant at vi bliver ved med at komme tilbage til det på måde modul 1. Jeg kan mærke, at jeg forstår det bedre denne gang."

- "Sammenhængen og overgangen fra modul 1 til modul 2 var udmærket. Den første dag tænkte jeg, at det hænger ikke sammen, men efterhånden kan jeg godt se sammenhængen. Jeg synes egentligt, at det fungerer fint. Der er en logisk udvikling, kan jeg se, fx omkring konstruktivisme, som har været god."

- "Jo, der er en sammenhæng. Jeg kan godt forstå, at vi skulle have videnskabsteorien først. Jeg har også tænkt ifht. Konstruktivismen, at vi konstruerer alle de sociale problemer. Så jeg er blevet meget mere opmærksom på, hvordan jeg selv påvirker min egen samtale."

I forbindelse med sammenhængen mellem modul 1 og 2 foreslår en studerende, at eksamensopgaverne fra de to moduler lægges sammen, således at man får det praktiske perspektiv på de videnskabsteoretiske elementer fra begyndelsen. En underviser er enig i

formålet med forslaget og foreslår en grundigere sammentænkning af de to første moduler på uddannelsen.

I forlængelse heraf påpeger en underviser også, at det er positivt for sammenhængen i uddannelsen og hendes muligheder som underviser, at der ikke er mulighed for at "shoppe rundt". Der er ingen valgfrie moduler, og alle på holdet har således samme forløb.

Underviser om modul 1 og 2

- "På sigt kunne det være en god idé at arbejde med, måske ikke at slå dem sammen, men lærings- og undervisningsmæssigt se modul 1 og 2 som et samlet modul. Det er et udviklingspotentiale at tænke de to moduler som en helhed. Det skulle være i valget af teorier, hvor man skal koordinere modul 1 og modul 2. Jeg har været ude for, at noget jeg har undervist i på modul 2 også kunne findes i modul 1. Underviserne skal se sig selv som en del af den tværfaglige undervisning."

Der synes således at være enighed blandt undervisere og studerende om, at sammenhængen mellem modulerne er til stede. Hos både undervisere og studerende er der dog også udmeldinger om, at de to moduler i højere grad kan sammentænkes.

3.2.2 Koordinering, briefing og gennemgående nøglepersoner

For flere af underviserne er det vigtigt med bedre sammenhæng mellem og overblik over emnerne på det enkelte modul. Nedenstående citater viser, at der er meget forskellig opfattelse af, hvor godt koordineringen sker på de forskellige uddannelsessteder.

Undervisere om at skabe sammenhæng i emnerne på modulerne

- "Det har været bevidst, at de har en gennemgående person – for at der er nogen, der kan se og forklare de studerende meningen, sammenhængen og progressionen. At de kan se meningen med galskaben, havde jeg nær sagt. Man må samle nogle tråde op. Det er vores ansvar som undervisere, at det ikke bliver fragmenteret."

- "Det, jeg synes er godt, er, at jeg har været gennemgående underviser sammen med en anden. Det er godt, at der er en, der kender det indholdsmæssige i undervisningen. Jeg får deres oplæg, jeg ved, hvad pensum er – jeg har foreslået pensum. Og jeg har fået deres oplæg, så jeg har vidst, hvad deres overheads har sagt, og jeg har kunnet referere til det. Det har været rigtig godt."

- "Der er for lidt samarbejde mellem undervisere. Det bliver ikke formidlet, hvad de øvrige undervisere har undervist i. Koordineringen mangler.[...] Man skal selv lave sine sammenkoblinger til det øvrige pensum. Der er ikke afsat penge til koordineringen. Det er nødvendigt, for at den røde tråd kan etableres."

- "Jeg læser kompendiet. God ide hvis undervisere kan samles, så der kan dannes et helhedsperspektiv. Det står jeg selv for lige nu. Undervisningen bliver optimal, hvis jeg kan relatere, hvis jeg kan trække linjer til andre undervisere."

Fra spørgeskemaundersøgelsen med underviserne på modul 2 svarer 25 ud af 31 undervisere, at de i høj eller i nogen grad tilpasser undervisningen til *uddannelsen* som helhed. Lidt færre, nemlig 19 undervisere ud af 30 svarer det samme, når de bliver spurgt om, hvorvidt de tilpasser undervisningen til *modulet* som helhed. Der er således mange, der

vurderer, at de gør noget for at binde undervisning og moduler sammen, selv om flere mener, at rammerne for at skabe den røde tråd på uddannelsen kunne forbedres.

I forlængelse af ovenstående skal det nævnes, at en ekstern underviser har kontaktet Oxford Research uopfordret. De eksterne undervisere får, som de interne undervisere, ikke mulighed for at uddybe deres holdninger i et dybdegående interview. Den eksterne underviser gjorde opmærksom på, hvor forskelligt koordinering og briefing af underviserne prioriteres og praktiseres på de forskellige uddannelsessteder.

Denne udfordring, der viser sig i data, er vigtig at imødekomme. Samtidig er det vigtigt, at udfordringen ikke imødekommes ved at undgå eksterne og nye undervisere. De studerende udtrykker nemlig stor glæde over mange af de eksterne undervisere, der kommer til en enkelt undervisningsgang og formår at præsentere deres felt med entusiasme og relevans for praksis. Derfor handler det om en balance mellem gennemgående undervisere, undervisere, der har et vist kendskab til de andre emner på uddannelsen og eksterne undervisere, der ikke forventes at have det samlede overblik over uddannelsens forløb og de enkelte emner.

Som det ses af citaterne fra underviserne, er der flere idéer til, hvordan sammenhængen mellem emnerne på et modul kan forbedres. Der peges på, at det er fordelagtigt hvis:

- underviserne kan samles
- underviserne læser hinandens undervisningsmateriale
- der er en gennemgående person, der kan skabe sammenhæng for de studerende.
- der sker en formidling af, hvad de andre undervisere underviser i
- der sker en udbredelse af best practice på tværs af uddannelsesstederne, i forhold til at styrke samarbejdet mellem underviserne og binde emnerne bedre sammen.

3.3 Evaluators vurdering

I forhold til uddannelsens opbygning og administration, gør det sig gældende at:

- Opbygningen af uddannelsen er stadig en udfordring i forhold til at få hverdagen til at hænge sammen med arbejde og uddannelse for visse studerende
- Der er overordnet god sammenhæng mellem emnerne i modul 1 og 2, men der skal gøres en aktiv indsats for at sikre 'den røde tråd' i undervisningen
- Der kan gøres mere for at koordinere og skabe kontinuitet på visse uddannelsessteder

Evaluator vil i forlængelse heraf foreslå, at der i den kommende tid bliver sat yderligere fokus på, om uddannelsen kan indrettes mere fordelagtigt. Uanset årsager, er det et faktum, at en stor del af de studerende oplever et stort pres i forhold til uddannelsens opbygning. De studerendes opfattelse af dette pres er ikke stilnet af, eftersom de er kommet længere på uddannelsen. Den samlede evaluering viser, at der er forskellige forhold, som kan gøre, at opbygningen virker mindre krævende. Et af disse forhold er selve undervisningen. Dette kapitel viser i forlængelse heraf, at der på visse uddannelsessteder kan gøres mere for at skabe kontinuitet via forudgående koordination af undervisningen – fx ved koordinationsmøder med deltagelse af udvidede studievejledere og undervisere.

Det understreger, at der kan gøres mere for at få den nuværende struktur til at fungere mere optimalt for såvel undervisere som studerende.

Det er dog uvist, om dette vil medføre, at flere studerende 'fungerer' bedre i den nuværende struktur. Af denne grund har evaluator, med baggrund i interviewdata, foreslået et forsøgsprojekt med to forskellige opbygninger af uddannelsesforløbet.

Dette forslag er fremstillet for at foregribe evt. udfordringer i forhold til optag på uddannelsen. Det fremgår således af evalueringens øvrige kapitler, at der ikke er problemer med et stort frafald på uddannelsen, men at der derimod er et lavere optag af studerende i foråret 2008 sammenlignet med efteråret 2007. Samtidig viser data, at de studerende i stigende grad får viden om uddannelsen via 'mund til mund' metoden. Af denne grund er det særdeles vigtigt, at uddannelsen opretholder et image som værende en fleksibel og inspirerende uddannelse – også med baggrund i uddannelsens opbygning – hvis man ønsker at sikre et fortsat ansøgning til uddannelsen.

Kapitel 4. Uddannelsens modul 2 og forventet effekt af uddannelsen

Diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet består ligesom den sociale diplomuddannelse af 6 moduler. Overskrifterne på de 6 moduler fremgår af den øverste tekstboks på denne side. De studerende gennemfører et modul hvert halvår, og således tager uddannelsen 3 år. De første studerende har gennemført modul 2 i foråret 2008.

Dette kapitel omhandler modul 2. Er temaerne på modul 2 relevante, spændende og brugbare i forhold til de studerendes daglige arbejde? Og er de studerende blevet bedre rustet til deres daglige arbejde? Kapitlet indeholder afslutningsvist et nyt element i evalueringen, idet de studerende er blevet spurgt yderligere ind til anvendelsen af uddannelsen og den forventede effekt af uddannelsen i forbindelse med denne evalueringsfase.

På baggrund af bl.a. disse emner vil dette afsnit pege fremad og dermed medvirke til at udvikle uddannelsens modul 2. Resultater og diskussioner i dette afsnit bygger på spørgeskemaundersøgelsen med de studerende, spørgeskemaundersøgelsen med underviserne, observation af undervisningen og interview med studerende og undervisere.

Modul 2 sætter fokus på teori og metodeforståelse inden for børne- og familieområdet. De studerende bliver introduceret til samfundsteorier i forhold til børne- og ungearbejdet, sociologiske og socialpsykologiske teorier om børn, unge og familier samt risiko, modstands- og beskyttelsesfaktorer.

Med disse fokuspunkter skal modul 2 være med til, at den studerende tilegner sig viden om væsentlige samfundsmæssige forandringer. Fokus skal i denne sammenhæng rettes mod, hvad disse forandringer kan medføre for det sociale arbejde.

Uddannelsens 6 moduler

1. Videnskabsteori og teorier om sociale forhold
2. Teoretiske perspektiver i socialt arbejde med udsatte børn, unge og familier
3. Metoder i arbejdet med udsatte børn, unge og familier
4. Sagsbehandler og leverandør på børne- og ungeområdet
5. Projekt- og udviklingsarbejde, dokumentation og evaluering
6. Afgangprojekt udarbejdet med udgangspunkt i de studerendes praksis fra børne- og familieområdet

Kilde: www.boerneungediplom.dk

Modul 2

Formål: At den studerende tilegner sig viden om væsentlige samfundsmæssige forandringer med særligt fokus på de udfordringer, dette medfører for det sociale arbejde.

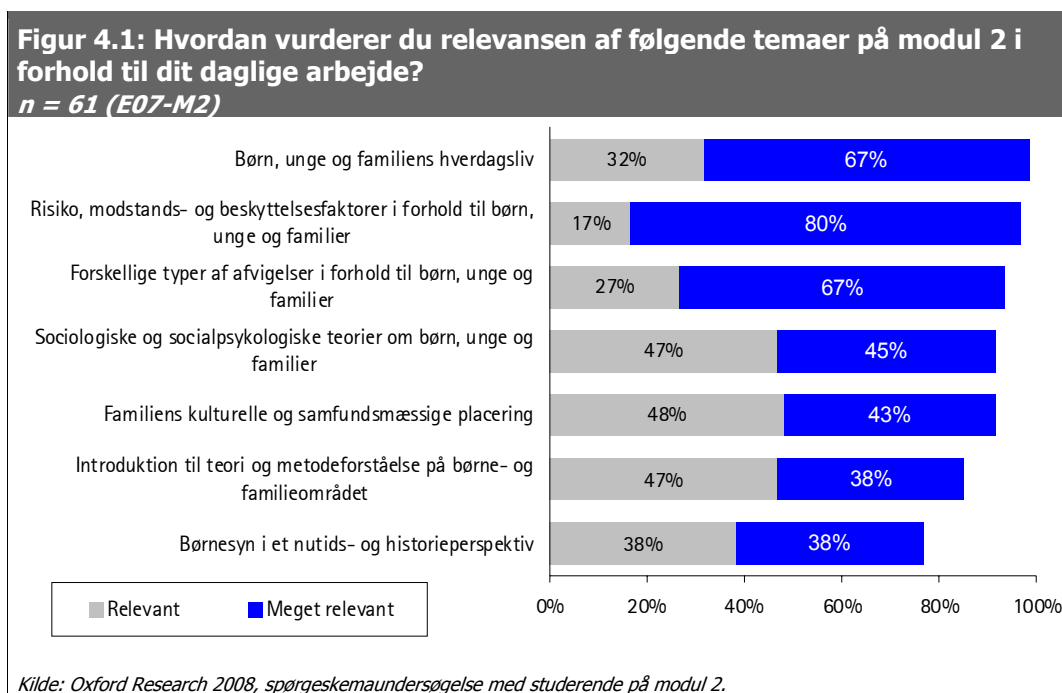
Emner:

- Introduktion til teori- og metodeforståelse på børne- og familieområdet
- Familiens kulturelle og samfundsmæssige placering
- Børns og unges livsverden, herunder dobbeltsocialisering
- Sociologiske og socialpsykologiske teorier om børn, unge og familier
- Forskellige typer afvigelser for børn, unge og familier
- Risiko, modstands- og beskyttelsesfaktorer

Kilde: www.boerneungediplom.dk og studieordning for den sociale diplomuddannelse

4.1 Relevans af temaerne på modul 2

Et centralt spørgsmål i forhold til uddannelsens sigte er, hvorvidt temaerne har relevans i forhold til de studerendes daglige arbejde. Figuren nedenfor viser de studerendes vurdering af relevansen af modul 2.

Det fremgår af figuren, at samtlige emner vurderes til at have en høj relevans i forhold til det daglige arbejde. Andelen af studerende, der har vurderet emnerne 'meget relevant' eller 'relevant' ligger således på 76 % - 99 %. Samtidig vurderes det af over 90 % af de studerende, at fem ud af modulets syv overordnede emner er relevante eller meget relevante.

Det fremstår endvidere markant, at 80 % af de studerende vurderer, at emnet 'Risiko, modstands- og beskyttelsesfaktorer i forhold til børn, unge og familier' som værende 'meget relevant'.

De kvalitative interview med de studerende viser samme tendens som ovenfor; der er meget få elementer i uddannelsen, som de studerende ikke interesserer sig for på modul 2. Af tekstboksen nedenfor fremgår en række specifikke udsagn fra de studerende i forhold til emnerne på modulet. Citaterne understreger også en tendens til, at underviserne har lettere ved at gøre emnerne interessante på modul 2.

De studerende om emnerne på modul 2

-*"Alle emner er relevante. Tidlig udvikling i forhold til børn var kedeligt, men meget relevant. Der er så mange ting, vi går og tror, vi ved, men så passer det ikke. Fx hvornår man må tage barnet fra en forælder. Hvornår kan man anbringe børn. Det muliggør, at man kan tage barnets psykologi med ind i afgørelser. Jeg gjorde det også før, det var blot sværere at finde litteratur om tilknytningsforstyrrelser.*

-*"Det var alt sammen spændende, men vi havde et tema omkring skam, som jeg syntes var rigtig spændende. Det handlede om, hvor meget skam fylder, når du har anbragte børn. Det kunne man jo ligefrem skrive bøger om. Kriminalitet har også været spændende"*

-*"Der var en gang, hvor vi havde om mentalitetsændringer blandt unge og ungdomssociologi. Her tænkte jeg, hvad skal jeg bruge det til?, da jeg læste det. Men underviseren var rigtig god og fik sat perspektiver på. Jeg tænker generelt om alle emnerne og undervisningen, at de er relevante og givende."*

4.1.1 Forestående paradigmeskifte på børne- og ungeområdet

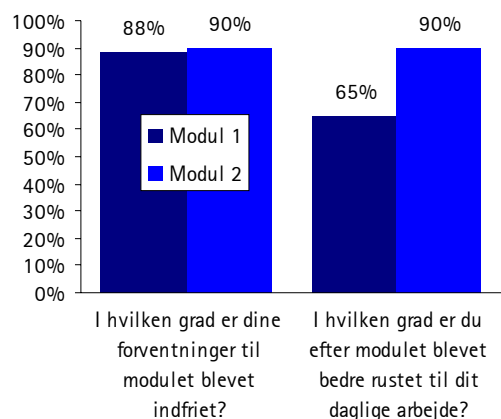
Af særlig interesse er det, at interview med flere undervisere viser, at uddannelsen kan få en central position i forhold til et forestående paradigmeskifte på børne- og ungeområdet. Flere undervisere giver således udtryk for, at emnet *resiliens* allerede er en del af et teoretisk paradigmeskifte, som har været undervejs længe, og som senere vil indfinde sig i praksis. Tilgangen går grundlæggende ud på at se på udviklingspotentialer i børnene frem for begrænsninger. Der kan dog være store omkostninger forbundet med at begynde at tænke sin praksis på en anden måde, såvel mentalt som økonomisk. Underviserne mener dog, at disse indgangsomkostninger langt bliver overskygget af de gevinster, som børne- og ungeområdet vil se på sigt, hvis tankegangen ændres.

Et udmærket eksempel på, at uddannelsen har en central placering i forbindelse med paradigmeskiftet i praksis, kommer fra observation af undervisningen, hvor evaluator oplevede, hvordan en studerende startede undervisningen ud med at konstatere, at resiliens tankegangen kunne hun ikke bruge til noget. Hun havde hverken tid eller mulighed for at praktisere noget sådan i hverdagen. Underviseren tog hurtigt denne melding op og begyndte at forklare tankegangen med udgangspunkt i den studerendes indvending. Da undervisningen var færdig, sad den studerende ikke længere med korslagte arme, men måtte i stedet tilkendegive, at tankegangen sandsynligvis vil få stor betydning for hendes måde at udføre hendes arbejde fremover.

Den studerendes indvending i forhold til resiliens kan endvidere være relateret til pensum. En anden studerende udtaler således: *"Jeg taber lidt tålmodighed, når jeg hører resiliens. Jeg får en modstand, da man prøver at tage noget fantastisk og putte det på flaske og give det til andre. Jeg mangler at få resiliens konkretiseret. Der mangler en liste med indikatorer, som ikke er snusfornuftige. Bogen er snusfornuftig og mangler praksisniveauet".* Jf. endvidere tekstboks 'Nye erkendelser og ændret praksis' i afsnit 4.2.

4.2 Udbytte og anvendelse af modul 2

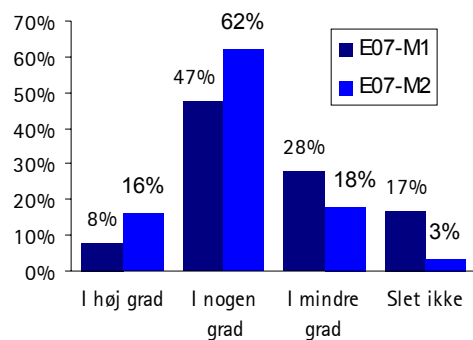
Figur 4.2: Forventninger og udbytte af modul 1 og 2
n = 76, 79 (E07-M1) og 60, 60 (E07-M2)

Kilde: Oxford Research 2008, spørgeskemaundersøgelse med studerende modul 1 og 2. Procentandelene angiver 'I høj grad' og 'I nogen grad'.

Figur 4.2 viser, at de studerende i højere grad vurderer, at de er blevet bedre rustet til deres daglige arbejde efter modul 2. 90 % af de studerende angiver således, at dette 'i høj grad' eller 'i nogen grad' er tilfældet efter modul 2 sammenlignet med 65 % efter modul 1.

Figur 4.3: I hvilken grad har du brugt modul 1 og 2 på arbejdet?
n = 78 (E07-M1) og 61 (E07-M2)

Kilde: Oxford Research 2008, spørgeskemaundersøgelse med studerende modul 1 og 2.

I forlængelse af ovenstående viser figur 4.3, at de studerende i højere grad bruger modul 2 aktivt på arbejdet end tilfældet var med modul 1.

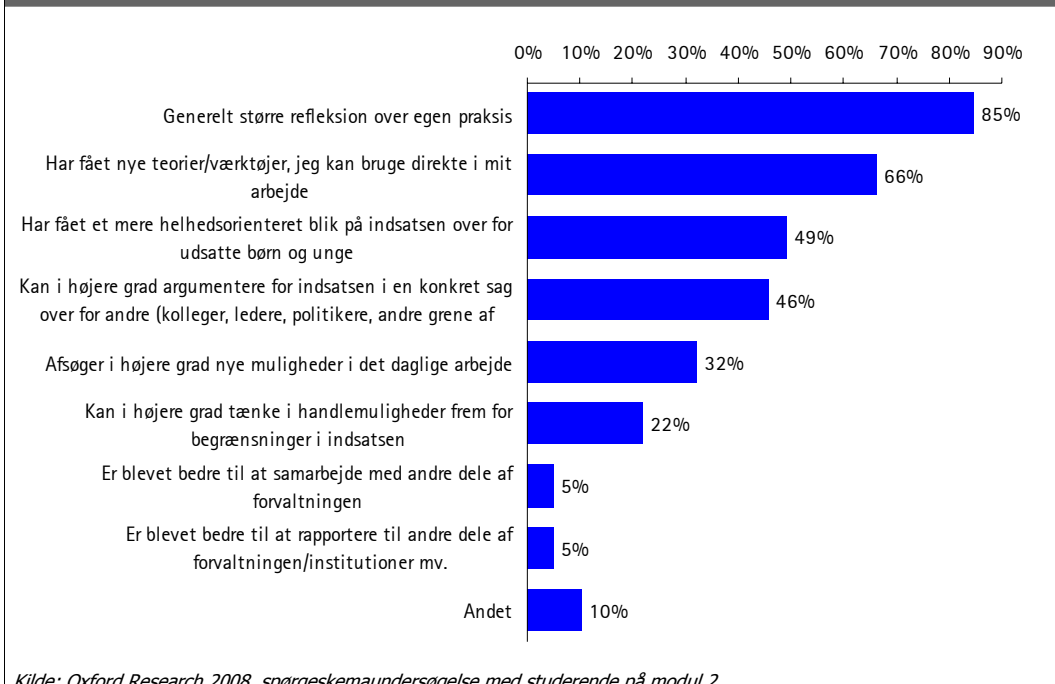
Tekstboksen nedenfor sammenfatter for én person, det som mange af de kvalitative interview udtrykker fragmentarisk.

Nye erkendelser og ændret praksis

For flere studerende har modul 2 været modulet, hvor den nye teori har skabt nye erkendelser og dermed også grundlaget for en ændret praksis. En studerende fra leverandørsiden beskriver eksempelvis, hvordan undervisningen rokker ved gængse faglige anskuelser og dermed også hendes egen praksis. Hun siger: *"I starten tænkte jeg, at åh nej, det er ikke helt godt med mit arbejde, og hvorfor gør jeg sådan? Men det er den udvikling, jeg kommer i. Jeg vil i hvert fald se på barnet på en anden måde, når jeg kommer ud"*. Den studerende vurderer selv, at hun i dag er bedre til at argumentere for at anlægge et relations- og ressourceperspektiv på barnet, frem for et mangelperspektiv. Hun siger sammenfattende om de nye faglige perspektiver: *"I dag har vi en tilgang til barnet, der handler om problemerne (...). Man finder fejl og mangler ved barnet, som man går ind og støtter. (..) Hvor det med relationer, det er jo ikke en ny måde at se tingene, det er noget, jeg har tænkt på før. Men hvor jeg har holdt lidt tilbage, og tænkt, at det er jo ikke dét, jeg skal - og har følt mig lidt forkert i det. Nu har jeg fået åbnet øjnene op for, at det er fordi, jeg kigger på en anden måde på tingene. Nu kan jeg argumentere for, hvorfor jeg gør det og give en begrundelse"*. Med uddannelsen har den studerende fået en bekræftelse af, at hendes egne faglige overvejelser er rigtige. Endvidere kan hun på baggrund af ny viden og teori argumentere over for andre institutioner og fagfolk, når hun er ude at arbejde med børnene, og dermed fungere som ambassadør for den ny tilgang til arbejdet med udsatte børn.

Tekstboksen ovenfor beskriver i ord, hvad figuren nedenfor beskriver på tværs af studerende på modul 2. Der er en høj reflektorisk omsættelighed af uddannelsen for 85 % af de studerende. Samtidig har 49 % et mere helhedsorienteret blik på indsatsen over for udsatte børn og unge.

Figur 4.4: Hvis du vurderer, at uddannelsen har betydning for din praksis, hvordan kommer dette især til udtryk? (sæt gerne flere kryds)
n = 59 (E07-M2), afgivet svar: 189

På en og samme tid vurderer 46 % af de studerende, at de nu er bedre til at argumentere for en konkret sag over for kolleger, ledere og politikere, samt at de har erhvervet sig nye teorier/værktøjer, der bruges direkte i arbejdet.

4.3 Forventet effekt af uddannelsen

På sigt er et centralt element i evalueringen at måle uddannelsens effekt på kvaliteten af indsatsen over for udsatte børn og unge. Nedenstående figur skal ses som et tidligt forsøg på at foregribe, hvad effekten af uddannelsen bliver på børne- og ungeområdet.

Figur 4.5: Vurderer du på længere sigt, at diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet får en betydning for kvaliteten af indsatsen over for udsatte børn, unge og deres familier? (sæt gerne flere kryds)
n = 61 (E07-M2) afgivet 241 svar

Kilde: Oxford Research 2008, spørgeskemaundersøgelse med studerende på modul 2.

Det fremgår af figuren, at 74 % af de studerende vurderer, at uddannelsen på sigt vil betyde en mere bredspektret indsats. Endvidere vurderer mellem 41 % og 49 % af de studerende, at inddragelse af klienterne, § 50 undersøgelser og den forebyggende indsats vil få et kvalitetsløft.

I den lave ende vurderer 7 %, at uddannelsen ikke vil få en effekt på sigt, mens 16 % vurderer, at tilsynet og efterværnet vil få et kvalitetsløft.

4.4 Evaluators vurdering

Kapitlet indplacerer uddannelsen i en særdeles vigtig funktion i forhold til praksis i det sociale arbejde på børne- og ungeområdet. Således giver underviserne udtryk for, at undervisningen kan være med til at videreformidle et kommende paradigmeskifte i praksis. Dette paradigmeskifte skulle gerne betyde, at man begynder at tænke i ressourcer frem for begrænsninger i kommunerne.

Evaluator vurderer uddybende, at da sagsbehandlere på børne- og ungeområdet, som sagsbehandlere generelt i den danske kommunale sektor, er underlagt en ressourceknaphed, som betyder, at ny viden er svært optagelig og ikke mindst svært omsættelig, har uddannelsens modul 2 yderligere relevans.

Det fremgår endvidere af kapitlet, at:

- Emnerne på modul 2 vurderes at være særdeles relevante af de studerende
- Den reflektoriske omsættelighed af uddannelsen er høj
- Den praktiske omsættelighed af uddannelsen er på vej
- De studerende vurderer, at uddannelsen på sigt får en effekt på kvaliteten af indsatsen over for udsatte børn og unge og deres familier.

Kapitel 5. Undervisnings- og læringsformer

5.1 Praksisnær og dialogbaseret undervisning

I dette kapitel vil fokus være på undervisernes brug af undervisnings- og læringsformer, herunder i særlig grad praksisnær og dialogbaseret undervisning, og de studerendes oplevelse heraf. Praksisnær og dialogbaseret undervisning er for det første behandlet, da der her er fremgang at spore fra modul 1 til modul 2, målt som tilfredshed blandt de studerende⁸. For det andet blev der ved præsentationen af delrapport 1 efterlyst en mere dybdegående behandling af de kvalitative data på dette område.

I sidste del af kapitlet vil der være fokus på eksamen og eksamensformer, herunder feedback på eksamen. Det sidste er et nyt emne i evalueringen. I delrapport 1 indgik ikke data om eksamensfeedback, idet undersøgelsen blev gennemført, inden de studerende havde været gennem et helt eksamensforløb.

5.1.1 Øget tilfredshed med praksisnære og dialogbaserede undervisningsformer

Ser man på de kvantitative data er selve tilfredsheden med undervisningen afdækket ved, at de studerende er blevet bedt om at vurdere en række elementer, lige fra pensum til undervisernes engagement og formidlingsevner. Den overordnede tendens er, at de studerende, som i efteråret 2007 deltog på modul 1 og i foråret 2008 deltog på modul 2, er blevet mere tilfredse med undervisningsformen og særligt med, at undervisningen er med til at gøre stoffet praksisnært.

Denne tendens fremgår eksempelvis af, at andelen, der svarer, at de cases, der anvendes, er meget relevante eller relevante, er steget med 9 procentpoint, hvis man ser på udviklingen på E07 fra modul 1 til modul 2 (fra 80 % til 89 %). Dertil er andelen, der svarer, at de i høj grad eller i nogen grad mener, at undervisningen understøtter muligheden for at anvende uddannelsen, steget med 6 procentpoint (fra 77 % til 83 %).

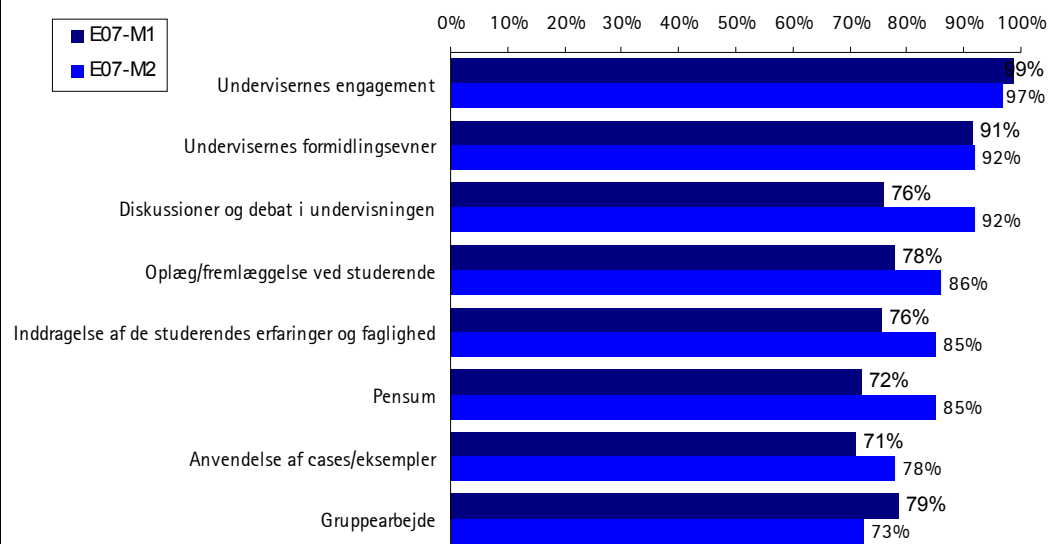
Tilfredsheden med undervisningsformen er ligeledes vokset, når man sammenligner udviklingen på E07 fra modul 1 til modul 2, jf. figur 5.1 nedenfor. Stort set samtlige elementer af undervisningsformen bliver vurderet mere positivt på modul 2. Eneste undtagelse er tilfredsheden med gruppearbejde, der er dalet en smule, samt underviserens engagement, der dog med 97 % af de studerende, der svarer meget højt eller højt, stadig er meget stor.

Undervisningselementer med særlig stor fremgang i tilfredsheden er diskussioner og debat i undervisningen. Tilfredsheden med pensum er ligeledes vokset. Også inddragelse af de studerende og oplæg/fremlæggelse ved de studerende, er der markant større tilfredshed med, på modul 2. Det er med til at understøtte billedet af, at de studerende på modul 2 i højere grad end på modul 1 oplever undervisningen som praksisnær og dialogbaseret.

⁸ Der er her er fravalgt en teoretisk definition af praksisnær og dialogbaseret undervisning. I stedet er der taget udgangspunkt i de undervisningsformer, som studerende og undervisere selv oplever som praksisnære og dialogbaserede.

Figur 5.1: Hvordan vurderer du følgende elementer i undervisningen på modul 2?

n = 45-82 (E07-M1) og 36-61 (E07-M2)

Kilde: Oxford Research, 2008, Spørgeskemaundersøgelse til studerende modul 1 og 2.

Procentandelene angiver værdierne 'Meget tilfredsstillende' og 'Tilfredsstillende'. De andre svarkategorier er 'Utilfredsstillende' og 'Meget utilfredsstillende'.

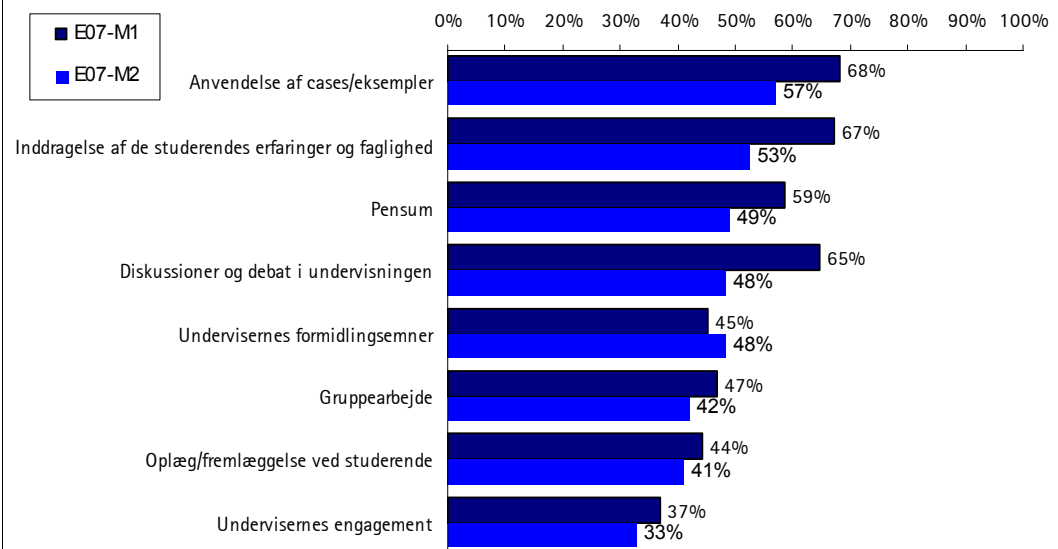
Sammenligner man dette billede med resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen blandt underviserne, fremgår det, at underviserne vurderer, at de studerende får stort udbytte af praksisorienterede undervisningsformer. Det gælder særligt diskussion og debat i undervisningen. Her mener 21 ud af i alt 33 undervisere, at det giver de studerende stort udbytte, mens 10 svarer, at det giver noget udbytte⁹. Det samme billede tegner sig for anvendelsen af cases og eksempler, idet 17 undervisere mener, at det giver de studerende et stort udbytte, mens 11 svarer noget udbytte. Der er flere undervisere, der fremhæver disse undervisningsformer frem for oplæg ved underviseren, som 13 mener, de studerende får stort udbytte af, mens 17 svarer noget udbytte. Derimod får de studerende relativt mindre udbytte af gruppearbejde, vurderer underviserne: Kun fem undervisere svarer, at gruppearbejde giver de studerende stort udbytte og 16 svarer, at det giver noget udbytte.

Når de studerendes vurdering af undervisningsformerne anskues, stemmer tilfredshedsgraden overens med de studerendes vurdering af områder, hvor der særligt var behov for forbedring. De studerende E07 mener på modul 2, at især fire forhold er blevet mindre vigtige at forbedre, jf. figur 5.2. Det gælder de elementer, der bidrager til at gøre indholdet på uddannelsen praksisnært og undervisningen dialogbaseret, nemlig anvendelse af cases/eksempler, inddragelse af de studerendes erfaringer og faglighed, og diskussioner og debat i undervisningen. Dertil er der også langt færre, der mener, at det er vigtigt at forbedre pensum. Kun på et område, undervisernes formidlingsevner er der en lidt større procentdel, der svarer, at det er vigtigt eller meget vigtigt.

⁹ Underviserne er blevet stillet det overordnede spørgsmål: "I hvilken grad vurderer du de studerendes udbytte af følgende læringsformer i din undervisning?", og har derefter vurderet de enkelte læringsformer på en skala fra stort udbytte, noget udbytte, mindre udbytte, intet udbytte samt ved ikke/ikke relevant.

Figur 5.2: Hvor vigtigt synes du det er at forbedre følgende elementer på modul 2?

n = 68-82 (E07-M1) og 51-59 (E07-M2)

Kilde: Oxford Research 2008, spørgeskemaundersøgelse, studerende modul 1 og 2.

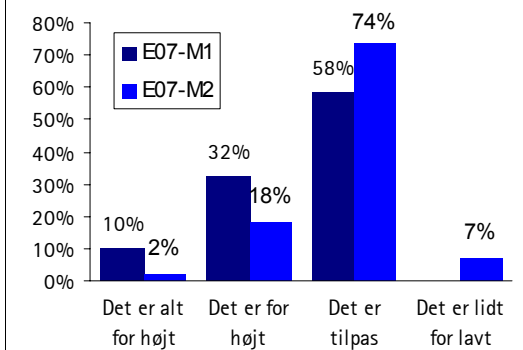
Note: Procentandelene angiver værdierne 'Meget vigtigt' og 'Vigtigt'. De andre svarkategorier er 'Mindre vigtigt' og 'Slet ikke vigtigt'.

I forhold til vurderingen af det faglige niveau er ændringen fra modul 1 til modul 2 for E07 tydelig, idet niveauet ikke længere i samme udstrækning opleves som værende for højt. Som det fremgår af figur 5.3 er der langt flere, der vurderer niveauet er tilpas, og endog 7 %, der mener, at niveauet er for lavt.

Det kan hænge sammen med, at pensum på modul 1 med videnskabsteori både var nyt stof for nogle studerende, og samtidig blev oplevet som svært tilgængeligt stof. På modul 2 er indholdet i pensum for mange studerende tættere på praksis og går i forlængelse af allerede kendte terminologier. Dette billede underbygges af de kvalitative interview med studerende.

Figur 5.3: Hvordan vurderer du det faglige niveau på modul 2?

n = 81 (E07-M1) og 61 (E07-M2)

Kilde: Oxford Research 2008, spørgeskemaundersøgelse, studerende modul 1 og 2.

5.1.2 Elementer i den praksisnære og dialogbaserede undervisning

Det følgende afsnit vil, med udgangspunkt i kvalitative data, uddybe, hvordan underviserne arbejder med praksisnære og dialogbaserede undervisningsformer – samt hvordan de studerende oplever disse undervisningsformer.

Omfanget af praksisnær undervisning

Den praksisnære undervisning prioriteres højt blandt underviserne. 32 ud af 33 undervisere svarer, at de inddrager de studerendes erfaringer og faglighed i undervisningen. Det vil sige, at både undervisere og studerende er enige om vigtigheden af den praksisnære undervisning. Tekstboksen nedenfor samler i denne sammenhæng en række udsagn, hvor de studerende fortæller om deres oplevelser af undervisningen. Langt hovedparten af underviserne svarer samtidig, at de tilpasser cases og teori til de studerendes uddannelsesbaggrund og arbejdssted¹⁰. Samtidig taler underviserne – her dog i mindre grad – med studievejlederne om, hvordan holdet fungerer forud for undervisningen. Tre ud af fire undervisere svarer, at de i høj grad eller i nogen grad tilpasser undervisningen til uddannelsen som helhed, fx ved at trække tråde fra videnskabsteori til teori.

De studerende om undervisningsformerne

- *"Jeg kunne godt tænke mig at tage min egen case med, fordi det bliver mere nærværende. Mange af os sidder og tænker på konkrete sager...Casen ville være relevant, da vores arbejde handler om meget af det samme" (interview med studerende)*
- *"Det kunne være sjovt at prøve at bruge teorier til et sagsmøde på arbejde. Eller at lege, at hver person skulle se et problem ud fra hver deres teori" (fra en studerendes læringsdagbog).*
- *"Jeg synes, at denne måde i dag, hvor underviseren var ude at puffe lidt til os, er med til at gøre undervisningen praksisnær. TUNE ind-øvelsen var også god, fordi vi er nogle forskellige steder nogle gange. Eller når vi reflekterer i små grupper og hører, hvad socialrådgiverne synes" (interview med studerende)*
- *"Selve undervisningsformen – der kan jeg lige så godt gå til franskundervisning, og det synes jeg er ærgerligt (...) Undervisningen kunne måske blive bedre ved at tage flere gæstelærere ind, som har erfaring, det er rigtigt givende" (interview med studerende)*

Underviserne er i spørgeskemaundersøgelsen blevet bedt om at angive, hvordan de vægter undervisningsformerne, og hvordan de ønsker at vægte undervisningsformerne i undervisningen på diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet. Underviserens besvarelser fremgår af tabellen nedenfor.

Tabel 5.1: Underviseres nuværende og ønskede vægtning af udvalgte undervisningsformer.

Undervisningsform	Nuværende vægtning	Ønsket vægtning	Forskel
Teorigennemgang ved underviser	41 %	37 %	- 4
Gennemgang af cases/eksempler v. underviser	17 %	15 %	- 2
Diskussion/debat i plenum	21 %	20 %	- 1
Gruppearbejde i undervisningen	11 %	14 %	+ 3
Oplæg/fremlæggelse ved studerende	5 %	9 %	+ 4

Kilde: Oxford Research 2008, spørgeskemaundersøgelse undervisere.

¹⁰ 12 undervisere svarer, at de i høj grad tilpasser cases de studerendes uddannelsesbaggrund og arbejdssted, mens 16 svarer i nogen grad (ud af 33 i alt). 12 undervisere svarer, at de i høj grad tilpasser den teoretiske gennemgang de studerendes uddannelsesbaggrund og arbejdssted, mens 19 svarer i nogen grad.

Det fremgår af tabellen, at underviserne generelt vurderer, at de har mulighed for at vægte elementerne i undervisningen på den ønskede måde. Den største forskel er på 4 procentpoint i forbindelse med teorigennemgang ved underviser.

Det overordnede billede er, at der er en svag tendens til, at underviserne gerne vil opprioritere de mere involverende læringsformer frem for de undervisningsformer, hvor underviseren på den ene eller den anden måde står for at fremlægge noget teoretisk stof eller en case for de studerende.

En underviser om mulighederne for at bruge de involverende læringsformer

- "Man forsøger at presse store emner ind på for kort tid. Der er alt for mange emner. Dette betyder, at man bliver nødt til at lave læreroplæg og der må skæres ned i tiden, der bliver brugt på gruppe og case-diskussioner, der handler om praksis. Forbedringspotentialet ligger i forvaltningen af uddannelsen. De studerende skal gives mere tid."

Sagt på en anden måde, så ønsker underviserne i højere grad at inddrage de studerende i undervisningen via oplæg og til gengæld bruge lidt mindre tid på teorigennemgang.

Indholdet i den 'gode' undervisning

Såvel undervisere og studerende giver udtryk for, at variationen i undervisningen er vigtig for indlæringen. Det kan derfor ikke sættes på én formel, hvad der for studerende udgør god undervisning. De studerende fremhæver eksempelvis både undervisere, der har en akademisk baggrund, og undervisere, der har en praktisk baggrund i feltet, som gode undervisere – men ud fra vidt forskellige kvaliteter.

Selv inden for den praksisorienterede og dialogbaserede undervisning er der bredt rum for variation i forhold til at udføre, hvad de studerende og underviserne opfatter som god undervisning. For nogle undervisere er det dialogbaseret holdundervisning, hvor forelæsningsdelen fylder relativt meget. For andre undervisere hænger dialogbaseret undervisning sammen med at skabe et fælles refleksionsrum, hvor der er en endog meget tæt dialog mellem studerende og undervisere gennem hele undervisningsgangen. Begge dele kan fungere godt, ifølge interviewmaterialet med studerende og undervisere.

Den dialogbaserede undervisning udnytter de studerendes egne praksiserfaringer ved at italesætte disse i dialogen mellem studerende og underviser. Men det er ikke altid let at praktisere dialogbaseret undervisning. For dialogbaseret undervisning kræver, at nogle særlige vilkår er til stede. For det første er det lettere for underviserne at praktisere dialogbaseret undervisning, når holdene ikke er for store. Én underviser nævner en grænse på ca. 20-22 studerende per hold. For det andet er det en undervisningsform, der kræver, at de studerende er velforberejdede, idet de studerendes bidrag fylder relativt mere i undervisningen. For det tredje kræver det, at underviseren kan tage de studerendes bidrag med i undervisningen, uden at bidragene forstyrrer undervisningens overordnede struktur og flow. Tekstboksen nedenfor illustrerer et eksempel på, hvordan en underviser arbejder med variationen mellem forskellige undervisningsformer i en konkret undervisningsgang - herunder inddragelse af case, teori, samt refleksion med sidemand og i plenum.

Et eksempel på praksisnær og dialogbaseret undervisning

For at illustrere hvordan det er muligt at arbejde med variationen i undervisningen, kan et fund fra interview og deltagerobservation tjene som eksempel. Undervisningen starter med, at underviseren forventningsafstemmer med de studerende og hører, om de har læst – for at få en idé om præmisserne for undervisningen. Derefter går de studerende to og to i fem minutter for at diskutere en case, som er relevant for dagens teoretiske stof. Casen er konstrueret med udgangspunkt i underviserens egen praksiserfaring – hvilket her virker godt, fordi casens indhold fremstår som yderst relevant for de studerende. De studerendes refleksioner bliver derefter skrevet op på flip-over som *learning points*. *"Jeg kommenterer det ikke, men lader deres kommentarer komme ind,"* siger underviseren. Gruppearbejdet er til gengæld begrænset. *"Jeg starter med at sige til dem om morgenen, at de ikke er ude af lokalet i 1/2 times gruppearbejde. Det er de meget tilfredse med. De siger, at 'vores arbejde er ét langt gruppearbejde'. Så de nyder mine oplæg,"* forklarer underviseren. Strukturen med oplæg, sumning/refleksion og learning points gentager sig derefter et par gange. Undervisningen inddrager på den måde de studerendes erfaringer og refleksion og giver plads til, at der kan sættes ord på læringen og betydningen for praksis. Men der er samtidig en fast struktur med få, tunge teoretiske pointer/begreber. Den dialogbaserede undervisning ser ofte legende let ud for betragteren, men stiller i realiteten høje krav til undervisningens tilrettelæggelse. For at holde et flow i undervisningen og samtidig respektfuldt tage alle de studerendes bidrag ind, opererer underviseren med begrebet "parkeringsplads". Det er problemstillinger, der umiddelbart er skæve i forhold til undervisningens struktur, og som derfor bliver skrevet op på en tavle og taget op af underviseren senere.

Gruppearbejde kan ligeledes være en mulighed for at praktisere praksisnær undervisning. De studerende har dog blandede holdninger til gruppearbejdet, som samtidigt er det undervisningselement, der har den laveste tilfredshedsgrad. Nogle studerende synes, at det kan fungere som et godt supplement og variation, jf. boks med citater nedenfor. To andre forhold, der fremhæves som et særligt gode ved gruppearbejde, er 1) muligheden for at høre de andre faggruppers vurdering, og 2) at diskutere praksis. Andre studerende mener, at gruppearbejdet kan være "discount" – at de ikke får nok læring ud af det. Dette gælder særligt længerevarende gruppearbejde.

Studerende om gruppearbejde

- *"Der har været inddragelse, men ikke så meget gruppearbejde (...) Men det er ok, for vi ville have den spændende underviser til at fortælle, frem for gruppearbejde og cases"*

- *"Der er for lidt plads til diskussion og gruppearbejde. Nogle har forsøgt at presse det ind, og det har lidt haft præg af, at man skal nå det (...) undervisningsformen er meget universitær, med foredrag. Gruppearbejdet har ikke givet så meget."*

Den samme variation afspejler sig hos underviserne. En underviser siger fx om gruppearbejde *"Lige efter kommunalreformen var der tilsyneladende en vis mathed, som gjorde, at kursisterne hellere ville have noget fra underviseren, end at arbejde i grupper."* Andre undervisere ser derimod gruppearbejdet som en central del af undervisningen.

Det har betydning at organisere gruppearbejdet på en måde, så de studerende får læring med sig. En underviser fortæller eksempelvis, hvordan hun altid sørger for, at sætte spørgsmålene ind i en kontekst og om at forventningsafstemme. Handler gruppearbejdet fx om ungesyn, så bliver det kontekstualiseret med følgende struktur:

- **Teori – intentioner i anbringelsen – reformer – ungesyn – praksis**

Det betyder, at der er en klar forståelse og agenda som ramme for gruppearbejdet. En anden overvejelse er, at gruppearbejdet ikke må tage for lang tid, idet flere studerende siger, at de får mest ud af det korterevarende gruppearbejde.

Anvendelse af cases og eksempler

I forhold til anvendelsen af cases og eksempler, så er det et af de elementer i undervisningen, som de studerende mener, at det er vigtigst at forbedre.

Der er umiddelbart tre forskellige typer af cases med hver sine fordele:

- Underviseren konstruerer case med udgangspunkt i egen praksiserfaring – hvilket giver mulighed for at tilpasse casen undervisningens teorigennemgang
- Casen er hentet fra en artikel, eksempelvis fra et fagtidsskrift – hvilket ofte er lettere og mere tidsbesparende, casen har været gennem redigering
- En studerende præsenterer selv en case fra egen praksis – hvilket giver den studerende mulighed for at få andre praktikeres vurdering af casen og relatere dette direkte til egen praksis.

Der er ikke nogen endelig opskrift på, hvordan cases skal indgå i undervisningen. De studerende giver udtryk for, at det er blevet lettere at inddrage cases på modul 2, idet stoffet lægger mere op til det. Når de studerende lægger vægt på at forbedre anvendelsen af cases, kan det være fordi, de har et ønske om at nå frem til en handlingsanvisning. I hvert fald er det blandt de kvalitative interview tydeligt, at mange studerende på modul 2 på den ene side har stort udbytte ud af at opnå en dybere teoretisk refleksion, men at de også savner en konklusion og en handlingsanvisning. Imidlertid er det ikke resultatet – handlingsplanen – der er i centrum i modul 2, og særligt for sagsbehandlerne er det vanskeligt ikke at formulere en løsning, men at blive i den teoretiske analyse. Det samme forhold giver flere af underviserne udtryk for. Når de studerende ønsker at forbedre anvendelsen af cases, kan det således være udtryk for denne problemstilling. Man kan dog ikke alene af den grund afvise, at der er behov for at forbedre anvendelsen af cases i undervisningen.

Sammenfattende kan det bemærkes, at der er sket en klar fremgang i forhold til anvendelsen af praksisnære og dialogbaserede undervisningsformer fra modul 1 til modul 2. Der, hvor der endnu kan være behov for forbedring, er særligt i forhold til anvendelsen af cases og gruppearbejde. Det skal samtidig understreges, at der ikke er en endelig konklusion på, hvilke undervisningsformer, der i den sammenhæng virker bedst, men evalueringen kan tjene til inspiration. Desuden er det vigtigt at fremhæve variationen i undervisningsformerne som udslagsgivende for, hvad de studerende opfatter som god undervisning.

5.2 Eksamen, vejledning og feedback

Generelt giver de studerende udtryk for, at de synes, at eksamen er svær, men også, at de generelt får et stort udbytte ud af at skrive opgaven, retrospektivt set. Flere beretter desuden om, at man på arbejdspladsen interesserer sig for eksamensresultatet, og at det blandt andet derfor er vigtigt for de studerende at klare eksamen godt. Det er vigtigt at have denne forståelse af eksamenens betydning for de studerende som ramme for fortolkningen af de kvantitative udsagn. Underviserne er generelt set bevidste om, at det, for de studerende, er forbundet med en vis nervøsitet, som er et vilkår ved at have praktikere til eksamen. Som erfaren praktiker er det forbundet med en vis grad af udstillelse at lade sig eksaminere, jf. tekstboksen nedenfor.

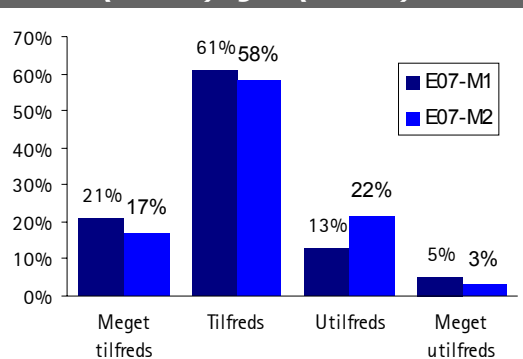
Underviserne om de studerendes eksamensskræk

- "Man udstiller sig faktisk, når man tager efteruddannelse på et område, som man er ekspert inden for. Både kolleger og ledelsen har forventninger. Arbejdsgiveren har givet én fri. Og tænk ikke at kunne bestå. (...) Men jeg har kunnet mærke et skift fra modul 1 til modul 2. Der er ikke samme nervøsitet".

- "Det er jo lidt tabubelagt, det med eksamensskræk. Det har været vores overvejelser, fordi de har nu bedre forudsætninger og de går positivt ind i det. Når de har været igennem eksamen siger de, at de forstår stoffet meget bedre".

I de kvalitative interview udtrykker de studerende hyppigt frustration over eksamen. En del af denne frustration kan være forbundet med forventningspres fra de studerende selv og deres omgivelser, hvilket uddannelsesstederne kun vanskeligt kan ændre på.

Figur 5.4: Hvor tilfreds er du med eksamensformen på modul 1 og 2?
n = 77 (E07-M1) og 60 (E07-M2)

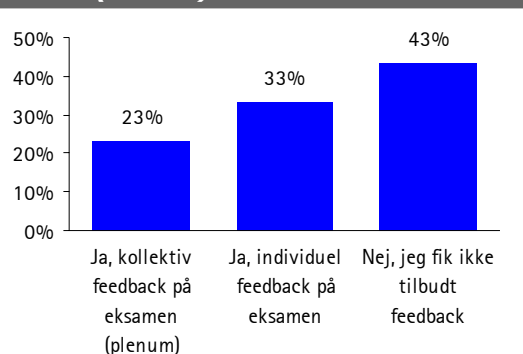
Kilde: Oxford Research 2008 spørgeskemaundersøgelse, studerende modul 1 og 2.

De studerendes tilfredshed med eksamensformen er blevet mindre, idet mere end hver femte nu er utilfredse med eksamensformen (se figur 5.4). I de kvalitative interview knytter utilfredshed med eksamen sig hyppigt til forhold omkring især vejledningen forud for eksamen. Individuel feedback på eksamen er imidlertid heller ikke uden betydning for de studerende.

Af figur 5.5 fremgår, at 43 % af de studerende angiver, at de *ikke* har fået tilbudt feedback på eksamensopgaven, som blev afleveret på modul 1. 33 % har fået tilbudt individuel feedback, mens de resterende har fået tilbudt kollektiv feedback på eksamen.

I de kvalitative interview siger de studerende, at de foretrækker individuel feedback, og at der desuden for nogle har været problemer med det tidspunkt, de fik tilbudt feedback på, idet de skulle arbejde.

Figur 5.5: Fik du tilbudt feedback på eksamensopgaven på modul 1?
n = 60 (E07-M2)

Kilde: Oxford Research 2008 spørgeskemaundersøgelse, studerende modul 2.

Med udgangspunkt i de kvalitative interview tyder meget på, at det også er relevant at forberede de studerende bedre på eksamen. Dette gør sig særligt gældende i forhold til at klargøre, hvilke krav der stilles. I dag får de studerende tidligt udleveret en eksamensopgave på flere af uddannelsesstederne. Det kan have den fordel, at de studerende får mulighed for at forberede sig – men flere studerende mener også, at eksamensopgaven kommer til at skygge for fordybelse i hele pensum, hvilket udgør et grundlæggende dilemma. Se tekstboksen nedenfor med citater fra de studerende.

De studerende om eksamen

- *"Det var ærgerligt, at opgaven kom til at fylde så meget (...) Fx læste jeg ikke det om indvandrere, da det ikke indgik i denne opgave," (fra en studerendes læringsdagbog)*
- *"Dejligt, at eksamensopgaven blev udleveret så tidligt," (fra en studerendes læringsdagbog)*
- *"Eksamen fylder alt for meget i undervisningen. Vi starter dag 1 med at få opgaven, og tredje undervisningsgang skal vi allerede have indkredset emne" (interview med studerende)*
- *"Det eneste, jeg synes var rigtigt dårligt, var, at opgaven var for bred og for stor," (interview med studerende)*
- *"Stor utilfredshed med vejleder, der ikke er til at komme i kontakt med," (fra en studerendes læringsdagbog)*
- *"Det ville være dejligt, hvis man gjorde mere ud af at give mundtlig feedback på opgaven. Det er lidt fladt bare at få 7," (interview med studerende)*
- *"Sidst fik jeg 7, det var ikke så godt, fordi en af mine kolleger fik 12. Nogen tænker, jeg skal bare bestå, men det gør jeg sgu ikke. Jeg vil gerne komme igennem nogenlunde hæderligt," (interview med studerende)*

Flere studerende informerer om, at der er arrangeret vejledning samtidig med undervisningsgangen, så de andre studerende går ind og ud af undervisningslokalet. Det forstyrrer meget, mener de, og de studerende, der skal til vejledning, går imens glip af undervisningen. En studerende fremhæver, at vejlederen har været vanskelig at komme i kontakt med, og at ikke alle vejledere har forståelse for de studerendes vanskeligheder med at besvare opgaven. Andre fortæller igen, at vejlederen hjalp med at rydde en misforståelse af opgaven af vejen, men at opgaveformuleringen var for bred/vanskelig. En anden studerende beretter endvidere, at de studerende blev forberedt på at skulle til eksamen i én type opgave, men fik stillet en anden, hvilket skabte stor frustration. Med undtagelse af et enkelt tilfælde er der ikke den store forskel på oplevelse af eksamen mellem de studerende på leverandørniveau og myndighedsniveau. Det kunne tyde på, at uddannelsesstederne i de fleste tilfælde er bevidste om at tilgodese begge typer af studerende. En enkelt studerende på leverandørniveau har dog givet udtryk for, at hendes uddannelsessted er dårlig netop til at stille en opgave, som en person på leverandørniveau har samme mulighed for at svare på, sammenlignet med sagsbehandlere.

De fleste studerende mener imidlertid, at de går fagligt styrket ud af eksamensforløbet: *"Selv om jeg hader opgaven som pesten, når jeg sidder med den, så har den i høj grad været med til at give nogle konkrete analyseværktøjer. Opgaven var meget rettet mod de ting, du skal bruge i praksis. Det er meget betydningsfuldt"* (studerende).

Fra undervisernes side er man klar over, at det er vanskeligt for praktikere at lade sig eksaminere. I afsnittet om undervisningsformer og inddragelse af cases fremgik det, at mange studerende på myndighedsniveau har vanskeligt ved ikke at skulle formulere én konkret handlingsanvisning, men i stedet at analysere ud fra teori. Ifølge nogle undervisere gælder dette også i forhold til eksamen. Endvidere er der på tværs af undervisere ikke en fælles holdning til, hvordan man bedst sætter krav til de studerende: Om det er via klare læringsmål, eller ved at sætte niveauet så tilpas højt, at de studerende skal "strække hals", som en underviser formulerer det. Meningerne er forskellige, hvilket fremgår af tekstboksen nedenfor med interviewcitater fra underviserne.

Som før nævnt kan uddannelsesstederne ikke helt fjerne de studerendes nervøsitet ved at skulle lade sig eksaminere. Men der er resultater fra især de kvalitative interview, der peger på, at man på nogle – ikke alle – uddannelsessteder kan arbejde med at formulere

opgaven mere klart, at sørge for at vejledningen ikke arrangeres i undervisningstiden, samt i højere grad at tilbyde de studerende individuel feedback på eksamen.

Undervisere om eksamen – citater fra interview

- "Læringsmålene skal tilpasses. De skal have at vide, hvad de skal i praksis. Man skal ikke stille en opgave, hvor man analyserer cases ud fra teorier. Man skal bede dem om at svare på bestemte spørgsmål. De bruger enormt meget energi på at vælge ud. De ved ikke, hvordan man skriver en opgave. De har brug for mere hjælp til at skrive opgaven"

- "Kravene til de studerende er passende. De skal være på tæerne. Jeg synes, at det er vigtigt ikke at slække på niveauet, selvom de studerende synes, at det er for højt".

- "Fordi socialrådgiverne skulle tænke ud over deres egen praksis, var det svært for dem. De skulle ikke gå i løsningsmode. Vi kunne i højere grad tænke os at koble modulerne sammen med teori og metode, så de fik en problemforståelse og en dybere forståelse."

- "Vi giver dem eksamensopgave tredje undervisningsgang, så de går ind i en refleksionsproces og har mulighed for at spørge lærerne. Og det styrker den dialogbaserede undervisning, at læreren kan sige – hov, dette er noget med eksamen"

5.3 Eksamenskarakterer

Seneste evalueringsfase (fase 1) satte fokus på eksamenskaraktererne på uddannelsen. I denne sammenhæng fremkom en interessant uforklarlig forskel mellem uddannelsesstederne, idet UC Lillebælt, Odense skilte sig ud med markant højere karakterer (8,5 i gennemsnit), sammenlignet med de øvrige uddannelsessteder. Med henblik på at undersøge, om dette er en tendens, der er institutions- eller uddannelsesrelateret, er skolerne blevet bedt om at indlevere eksamenskarakterer for deres øvrige diplomuddannelser. Fordelingen af eksamenskarakterer fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 5.2: Eksamensresultater, modul 2 samt øvrige diplomuddannelser			
Uddannelsessted	Gns. karakter	Antal karakterer	Gns. af karakterer fra øvrige diplomuddannelser
UC Lillebælt, Odense	7,6	20	8,8
DSH-København	7,0	38	6,0
CVU Vest	6,9	14	8,7
VIA UC, Århus	7,2	46	7,3

Kilde: Oxford Research 2008, data udleveret af uddannelsesstederne
 Note: Data fra alle hold på UC Lillebælt, Odense ikke tilgængeligt på afrapporteringstidspunktet. Ingen studerende har dumpet eksamen på modul 2. Hold fra DFH er overgået til DSH-København.
 *Diplomuddannelse vedr. demens i Odense, Den sociale diplomuddannelse i København og Århus og praktikvejlederuddannelse for socialrådgivere på CVU Vest.

Tabellen viser, at forskellen på eksamenskaraktererne ikke findes i lige så udpræget grad efter modul 2, som tilfældet var efter modul 1.

Der synes endvidere ikke at fremkomme et entydigt billede ved sammenligning med karakterer på de øvrige diplomuddannelser, som uddannelsessteder udbyder.

Årsagerne til variation skal således findes andetsteds, som fx i særlige dynamiske hold, sammensætning af studerende eller andet, som ikke afdækkes indenfor nærværende evaluering.

5.4 Evaluators vurdering

Kapitlet viser, at:

- De studerende giver en mere positiv vurdering af de dialogbaserede og praksisnære elementer i undervisningen, sammenlignet med vurderingen efter modul 1
- Flere studerende vurderer niveauet i undervisningen til at være tilpas efter modul 2 (74 % mod 58 % efter modul 1)
- Underviserne vurderer generelt, at de har mulighed for at prioritere undervisningen, som de ønsker
- Der er meget stor forskellighed i, hvordan bl.a. gruppearbejde og generel involvering af de studerende praktiseres.
- Eksamen vurderes til at være meget hård blandt en stor del af de studerende, og de ønsker mere vejledning og feedback – særligt da det for manges vedkommende er flere år siden, at de har været på skolebænken.

Ved sammenligning med resultaterne i den øvrige del af evalueringen og seneste evalueringsrapport fremkommer der et tydeligt billede af, at de studerende er ved at 'akklimatisere' sig på uddannelsen. Flere studerende vurderer, at undervisningen nu er tilpas. For mange studerende har det været en hård vej at nå hertil.

Der er i sig selv ikke noget overraskende i denne udvikling. Den kan genkendes fra mange andre uddannelser. Forskellen i denne sammenhæng er blot, at denne udvikling sandsynligvis kan få eller har haft konsekvenser for sagsbehandlingen i kommunerne og det fremtidige optag på uddannelsen. Det, som centrale beslutningstagere og uddannelsesinstitutionerne skal overveje i denne sammenhæng, er derfor, 1) om denne 'akklimatisering' sker hurtigt nok og 2) hvad man gøre for at gøre den mere smidig.

For at tage det sidste først, tyder evalueringresultaterne på, at der, særligt i forhold til eksamen, kan forbedres nogle procedurer i forhold til vejledning og feedback på uddannelsesstederne. Samtidig kan forsøgsordninger i forhold til en mere fleksibel opbygning af uddannelsen overvejes (jf. kapitel 3).

Spørgsmålet om, hvor hurtigt de studerende 'akklimatiserer' sig, skal ses i et større perspektiv. Flere studerende har givet udtryk for, at deres indsats over for børn og unge ligefrem bliver ringere i deres første periode på uddannelsen, da de bliver presset i ekstrem grad i en ellers presset hverdag. I forlængelse heraf har enkelte undervisere, med baggrund i erfaringer fra andre diplomuddannelser, givet udtryk for, at læringsmålene for de enkelte moduler bør justeres, således at der sættes lavere krav i de første moduler, men uden der slækkes på kravene, der stilles efter modul 6. Dette gør sig særligt gældende i forhold til eksamensopgaven. Herved kan de studerende få en mere 'glidende' indgang til uddannelsen, som samtidig kan give en mere positiv omtale af uddannelsen, hvilket er relevant, da de studerendes viden om uddannelsen i stigende grad sker via 'mund til mund' metoden.

Kapitel 6. Motivation og fællesskab

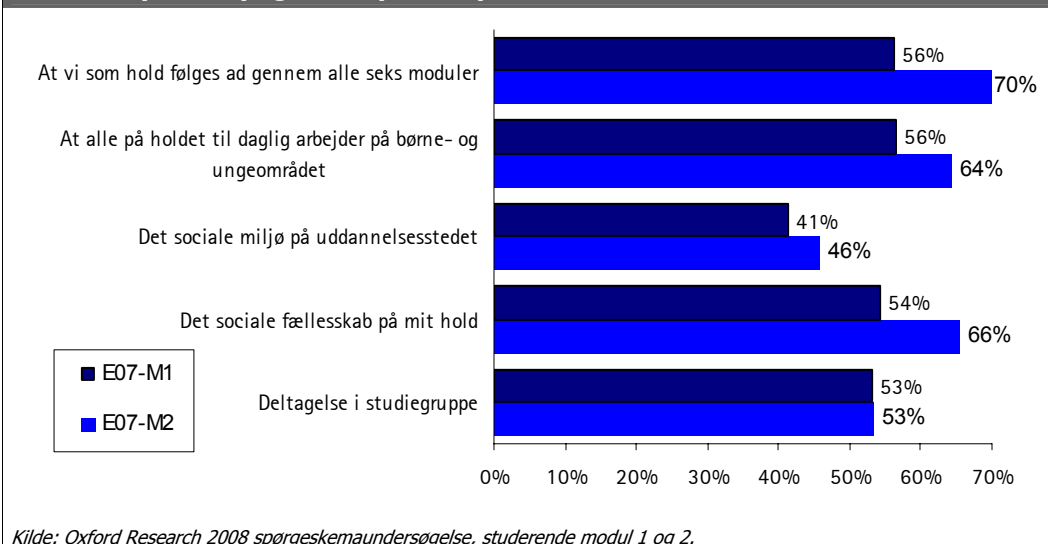
I forlængelse af kapitlet om lærings- og undervisningsformer vil det følgende kapitel belyse de studerendes involvering i og vurdering af det sociale fællesskab på undervisningsstederne. I udgangspunktet kan en vigtig del af indlæringen ske gennem deltagelse i studiegrupper. De studerendes brug af disse belyses ligeledes i kapitlet.

Holdfølelse, motivation og fællesskab

Motivationen er på flere områder vokset markant fra modul 1 til modul 2, jf. figur 6.1. Betydningen er større eller uændret på alle parametre. Det kunne tyde på, at uddannelsesmiljøet er styrket på uddannelsesstederne.

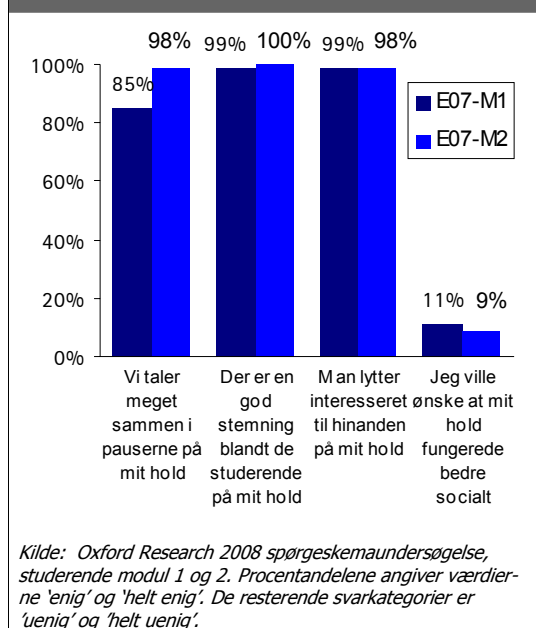
De studerende finder det vigtigere at følges ad som hold, ligesom betydningen af det sociale fællesskab på holdet er vokset. Desuden er motivationen i kraft af, at alle på holdet arbejder med børne- og ungeområdet, vokset. Det kan hænge sammen med dels undervisningens indhold, der nu, i højere grad end på modul 1, relaterer sig til de studerendes praksis, men også, at der efterhånden er vokset en større samhørighed op i kraft af at tilhøre samme felt.

Figur 6.1: I hvilken grad har nedenstående forhold betydning for din motivation for at fortsætte og gennemføre uddannelsen?
n = 77-81 (E07-M1) og 59-61 (E07-M2)

Med hensyn til det sociale sammenhold på holdet, er der ikke de store ændringer fra modul 1 til modul 2. Billedet, der i forvejen var positivt, er dog blevet endnu mere positivt, jf. figur 6.2. Andelen, der er helt enige eller enige i, at de taler meget sammen i pauserne er steget med 13 procentpoint og der er for alle spørgsmål en større andel, der

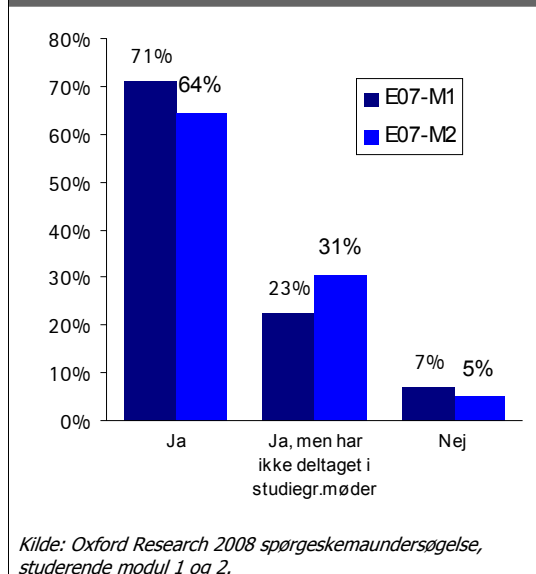
Figur 6.2: Hvor enig er du i følgende?
n = 74-82 (E07-M1) og 57-61 (E07-M2)

er helt enige og ikke kun enige. De kvalitative data underbygger dette billede af hold, hvor "alle snakker sammen på kryds og tværs" og "man følger med i hinanden", som de studerende giver udtryk for i spørgeskemaundersøgelsen. Det er både i et indlærings- og fastholdelsesperspektiv positivt, at de studerende oplever en styrket holdfølelse på dette punkt. Imidlertid mener en af underviserne, at de studerende "godt kunne have mere tid sammen som studerende. Den uge, hvor de er inde på skolen, der kunne de godt være mere studerende. Jeg kunne også godt tænke mig, at de brugte studiegrupperne noget mere, og at der var mere fokus på at opprioritere studieaktiviteterne".

På uddannelsen har det været væsentligt at give de studerende motivation til at fortsætte på uddannelsen gennem et godt miljø på studiet og holdet. Af ovenstående figur 6.1 ses det, at flere af de elementer, der relaterer sig til dette, er af større betydning for de studerende efter modul 2, end hvad var gældende efter modul 1.

Figur 6.3: Er du med i en studiegruppe?
n = 80 (E07-M1) og 59 (E07-M2)

Det er dog værd at bemærke, at studiegrupperne kun af godt halvdelen af de studerende vurderes som særligt væsentlige (figur 6.1). Samtidig er der færre studerende, der er aktivt med i en studiegruppe – faldet er 7 procentpoint, mens andelen, der er passive medlemmer af en studiegruppe, er steget med 8 procentpoint, jf. figur 6.3.

Hvorvidt dette skyldes, at de ikke anvender studiegrupperne på en måde, der giver dem den motivation, som var tiltænkt, kan ikke ses af de kvantitative data. Af de kvalitative data fremgår det, at der er stor forskel i den måde, de studerende anvender studiegrupperne på. Der er en markant tendens til, at hvor man på modul 1 benyttede grupperne til at tale i dybden om teksterne, så bliver studiegrupperne nu på

modul 2 i højere grad brugt til at drøfte eksamensopgaven. Årsagerne er mangesidede. Penum er lettere for de studerende at forstå på modul 2, og derfor vurderer flere, at de ikke har brug for denne støtte. Hvorimod mange studerende stadig er usikre på eksamen,

og derfor bruger studiegruppen her. Andre mener, at de ikke har tid til studiegruppen – hvilket både kan handle om, at den rette kemi ikke er til stede, at de vitterligt har meget at se til, eller at tiden i studiegruppen ikke bliver brugt på en måde, der giver nok udbytte.

De studerende om brug af studiegrupper

- *"Vi bliver efter undervisningen og taler stoffet igennem i ½-1 time. Vi har også talt om opgaven. Ellers sparrer vi med hinanden – men vælger én, man kan bruge,"* (interview med studerende)

- *"Vi brugte ikke studiegruppen så konstruktivt som sidst, men meget for at støtte hinanden socialt,"* (fra en studerendes læringsdagbog)

- *"Vores gruppe er meget på Messenger, så vi har snakket hele opgaven igennem. Sidste år brugte vi hinanden meget mere til at diskutere teksterne, hvorimod i år havde vi meget mere forståelse for teksterne,"* (interview med studerende)

- *"Vi mødtes i toget, os fire, der er af sted nu. Det er meget opgaven, men også pensum. Det er godt at tale stoffet igennem og få nogle eksempler på,"* (interview med studerende)

- *"Folk har ikke haft behov, de var mere hjemme i stoffet denne gang,"* (interview med studerende)

6.1 Evaluators vurdering

Kapitlet viser overordnet, at

- Samhørigheden og det sociale fællesskab på holdene har fået en større betydning for de studerendes motivation for at gennemføre uddannelsen
- Studiegrupperne synes i højere grad end tidligere at blive brugt til eksamensforberedelse frem for løbende konsultationer gennem semesteret.

I forlængelse heraf vurderer evaluator, at det tilsyneladende ikke er studiegrupperne, som har den største betydning for de studerende i forhold til den løbende undervisning. Samtidig er indtrykket fra de kvalitative interview, at der ikke nødvendigvis er en udbredt forståelse af, hvilke studiegruppeteknikker der kan anvendes i forhold til at give en bedre forståelse af indholdet i pensum. Dette kunne være et muligt indsatsområde for den udvidede studievejledning.

Kapitel 7. Samlet tilfredshed og anvendelse af uddannelsen

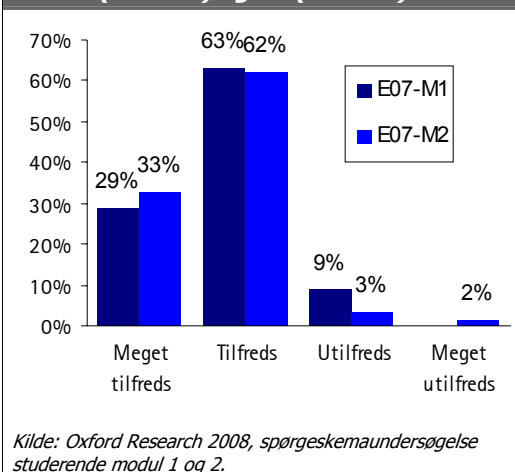
I nærværende kapitel præsenteres evalueringens resultater vedrørende generel tilfredshed af den samlede uddannelse. I første evalueringsfase blev det fastslået, at der er en generel høj tilfredshed blandt de studerende, hvorfor der ikke er primært fokus på dette element i nærværende evalueringsrapport. Kapitlet er baseret på data fra spørgeskemaundersøgelsen blandt studerende på modul 2, som løbende sammenlignes med samme respondentgruppes besvarelser efter modul 1.

Den samlede tilfredshed med uddannelsen efter modul 2 afviger ikke meget fra de svar, E07 gav efter modul 1. Billedet er dog lidt mere positivt efter modul 2, idet lidt flere svarer, at de er meget tilfredse, færre er utilfredse og slet ingen er meget utilfredse.

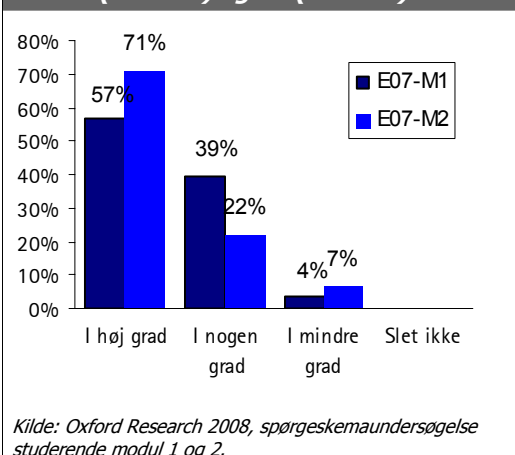
I resultaterne fra evalueringen af modul 1 med data fra E07-M1 viste det sig, at der var forskel på tilfredshed på tværs af uddannelsessteder¹¹. I relation til det, skal det bemærkes, at de 5 %, der dog kun dækker over 3 respondenter, som er utilfredse eller meget utilfredse med uddannelsen efter modul 2 er fra Via UC i Århus (tidligere DSH-Århus).

Også spørgsmålet *I hvilken grad vil du anbefale uddannelsen til andre* er en indikator på, om de studerende er tilfredse med uddannelsen som helhed. Billedet er positivt, idet 71 % vil anbefale uddannelsen til andre. Taget i betragtning de problemer, som over halvdelen peger på i forbindelse med den praktiske opbygning på uddannelsen, er det positivt, at så mange i høj grad er villige til at anbefale uddannelsen. Dette indikerer, at de udfordringer, som en stor andel af de studerende fx oplever i forhold til opbygningen af uddannelsen (jf. kapitel 3), ikke nødvendigvis resulterer i, at den overordnede positive vurdering af uddannelsen bliver 'nedjusteret' blandt de studerende.

Figur 7.1: Hvor tilfreds er du samlet set med uddannelsen indtil videre?
n = 80 (E07-M1) og 61 (E07-M2)

Figur 7.2: I hvilken grad vil du anbefale uddannelsen til andre?
n = 79 (E07-M1) og 59 (E07-M2)

¹¹ På grund af den relativt lille stikprøve, er det ikke relevant at foretage opdeling for nærværende rapport.

Interviewundersøgelsen med de studerende underbygger tilfredsheden blandt de studerende. De studerende viser især stor tilfredshed med emnerne, der undervises i og undervisernes engagement. De studerende er også meget tilfredse med, at de følges ad på et hold, hvor de kender hinanden. Det giver tryghed i undervisningssituationen.

De studerende om tilfredshed med uddannelsen

- *"På dette semester har vi haft rigtig, rigtig gode undervisere. Holdet fungerer godt, og vi fik læseplanen allerede i januar. Så jeg kunne bruge nogle weekender på at læse inden, så det ikke var så stressende."*

- *"Tilknytning, resiliens, det har været rigtigt, rigtigt godt og der har været mange aha-oplevelser. Der er også snak i pausen og den vej rundt får man meget input. Vi har bl.a. snakket om, hvad det betyder for spædbørn at blive anbragt, om man skal vente."*

- *"De vil også kunne mærke det ude i institutionen. At jeg tager den viden med, også den nye viden, der er der. Du kan tage noget med ud og sige: Der er faktisk noget forskning her, der er vigtig lige nu. Som de også tit efterlyser derude. Så nu kan jeg sige, her er lige noget for jer, I kan bruge."*

7.1 Evaluators vurdering

Det kan konkluderes, at:

- Tendensen med høj grad af samlet tilfredshed blandt de studerende fortsat er gældende blandt de studerende på modul 2. Samtidig vil de studerende i stigende grad anbefale uddannelsen til andre.

I forhold til den samlede evaluering er det interessant, at de studerendes udtrykte udfordringer i forhold til uddannelsens opbygning og struktur ikke kommer til udtryk i en lave tilfredshed med uddannelsen. Tilsyneladende bliver dette opvejet af, at indholdet af uddannelsen føles mere nærværende og relevant, end tilfældet var i forbindelse med undervisningen på modul 1.

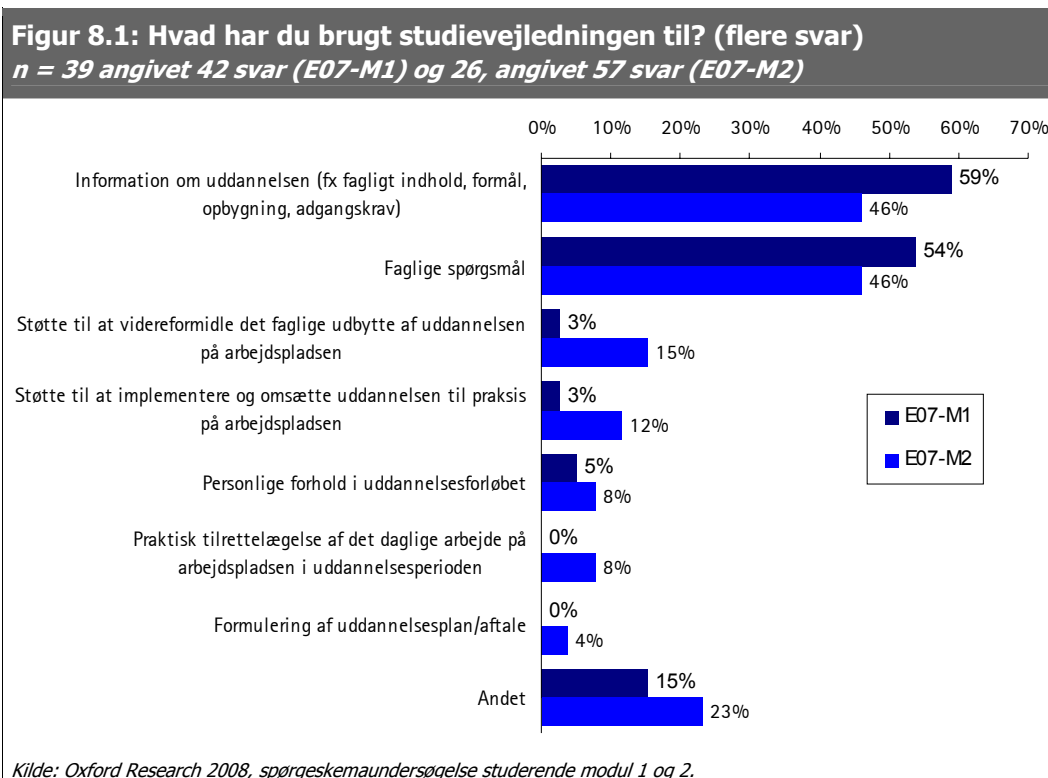
Af særlig fremadrettet interesse i forhold til optaget på uddannelsen er det, at kapitlet viser, at de studerende i stigende grad vil anbefale uddannelsen til andre. Ses der på evalueringens øvrige elementer, er dette dog ikke ensbetydende med, at uddannelsen har et godt image på alle områder. Særligt i forhold til mulighederne for at balancere privatliv, arbejdsliv og uddannelse synes uddannelsen at have nogle udfordringer med den nuværende opbygning. Af denne årsag bliver det interessant at undersøge ledernes vurdering af uddannelsens image på dette område, når de inddrages i evalueringen i fase 4 (efterår 2008).

Kapitel 8. Den udvidede studievejledning

Diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet har tilknyttet en udvidet studievejlederfunktion.¹² Nærværende rapport sætter, i mindre grad end seneste evalueringsfase, fokus på dette område. Baggrunden er blandt andet, at der i fase 2 af evalueringen ikke er gennemført interview med studievejledere. Datamaterialet i dette kapitel er derfor interview og spørgeskemaundersøgelse med de studerende. Fokus er på ændringer i brugen af studievejledningen fra modul 1 til modul 2. Ved læsning skal det derfor holdes for øje, at den udvidede studievejledning også varetager lignende opgaver for studerende, som har påbegyndt modul 1 i foråret 2008.

8.1 Brugen af den udvidede studievejledning

Figur 8.1 nedenfor viser udviklingen i de studerendes brug af studievejledningen.

¹² Den udvidede studievejledning har følgende overordnede opgaver: 1. Personlig rådgivning og vejledning til den enkelte studerende omkring undervisning, opgaver og hjemmearbejde, 2. Etablering og gennemførelse af studiegrupper og netværksgrupper blandt de studerende som led i undervisningen, 3. Rådgivning og vejledning til de studerendes arbejdspladser. Støtten skal tilbydes før, under og umiddelbart efter uddannelsens gennemførelse. I tillæg hertil skal den udvidede studievejleder udføre løbende markedsføring og sørge for vedligeholdelse af webside. Den udvidede studievejlednings målgruppe er studerende, som modtager støtte til deltagerbetaling, de studerendes kolleger, de studerendes (faglige) ledelse og de studerendes kommunale uddannelsesplanlæggere. *Kilde: "Projektbeskrivelse Den udvidede studievejledning på den sociale diplomuddannelse – diplomuddannelse på børne- og ungeområdet". Internt arbejdsdokument.*

Det fremgår, at der er en større andel af studerende, der har haft studievejlederen ude at rådgive og vejlede på arbejdspladserne – et tiltag, som de studerende i de kvalitative interview samtidig svarer, at de har stort udbytte ud af.

Figuren viser endvidere en stigning, hvad angår de opgaver, som udgør den udvidede studievejlednings særlige kompetenceområde. Der er henholdsvis 15 % og 12 %, der svarer, at de har brugt studievejledningen til at videreformidle det faglige udbytte af uddannelsen og til at implementere og omsætte uddannelsen til praksis på arbejdspladsen. På modul 1 var der kun 3 %, der svarede, at de havde brugt studievejledningen til disse formål.

Til gengæld er der sket et fald i anvendelsen af traditionelle studievejleder-opgaver såsom information om uddannelsen og faglige spørgsmål blandt de studerende på modul 2.

Omkring halvdelen af de studerende har benyttet sig af studievejledningen. I de kvalitative interview er der særligt stor tilfredshed med de udvidede studievejlederfunktioner, såsom rådgivning og vejledning på arbejdspladsen. I tekstboksen nedenfor fortæller en studerende bl.a. om, at kolleger og ledelse viser større interesse for den studerendes faglige udbytte af uddannelsen, som følge af studievejlederens besøg på arbejdspladsen.

Alsidig brug af den udvidede studievejledning

Det er forskelligt, hvor meget de studerende har brugt studievejledningen. Men én af de studerende, der har gjort brug af studievejlederen, har, som nedenstående citat illustrerer, brugt studievejledningen til tre ting: 1. Til afholdelse af møder om implementering af uddannelse, 2. I forbindelse med et juridisk tvivlstilfælde og 3. Til skabelse af større interesse for uddannelsen på arbejdsstedet. Den studerende fortæller:

"Vi havde studievejlederen ude at holde møde og fortælle om uddannelsen for kolleger og ledelse og bagefter holdt vi oplæg, hvor hun også var der. Det var rigtig godt. Hun har også lavet handleplaner for lederen. Det har hun sagt flere gange, at det tilbud har vi. Vi har også brugt hende i forbindelse med strejken, for kommunen mente, at vi ikke måtte gå i skole, da vi var udtaget til strejke. Der var en diskussion, hvor studievejlederen fik en advokat på. Det var noget værre noget, men det opløste sig af sig selv, for nu skal vi stemme om overenskomsten. Men det er jo rart at have hende. Hun sørger for, at vi ikke kommer på glatis (...) Kollegerne er nysgerrige, og har lånt den opgave, jeg har skrevet. Den nysgerrighed bliver større, når studievejlederen kommer ud. Hun er god til at komme ud og tale."

I forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen i fase 2 er de studerende som noget nyt blevet spurgt om, hvorvidt studievejlederen har været aktiv i etableringen/fortsættelsen af studiegrupper på modul 2. Omkring halvdelen af de studerende på modul 2 svarer, at studievejlederen ikke har været aktiv på modul 2 til dette spørgsmål.

Som tidligere nævnt siger flere studerende i de kvalitative interview, at de ikke har haft brug for studievejlederen. I tekstboksen nedenfor er samlet en række citater om brugen af studievejledningen.

De studerende om studievejledningen - interviewcitater

- "Hun var ude på første modul og fortælle på arbejdspladsen, hvor alle var indbudte. Mødet har den betydning, at man bliver tændt på, at det godt kan lade sig gøre at forene arbejde og studierne,"

- "Vi glæder os til, at hun kommer ud at holde møde og fortælle om uddannelsen for kolleger og leder. Hun har sendt et brev til både mig og min leder, så der har været gode muligheder (for at bruge hende),"

- "Det er meget rart, at hun er der, men jeg har ikke rigtigt brugt hende. Jeg tror faktisk jeg ved meget lidt om, hvad jeg kan bruge hende til,"

- "Vi havde en telefonkæde i forbindelse med aflyst undervisning, men det vidste studevejlederen ikke og så tog vi alle sammen til undervisning, selvom det var aflyst. Så blev det sagt, at det alligevel havde været for sent. Men helt ærligt, så kunne man sagtens have nået at spare en hel del for turen ind til skolen,"

- "Jeg synes godt, at hun kunne komme og tale på arbejdet. Men jeg har ikke haft så meget brug for hende,"

8.2 Kendskabet til studievejledningen

Med hensyn til kendskabet til studievejledningen er der ikke sket nogen forbedring. Der er som efter modul 1 stadig 20 %¹³, der ikke ved, hvor de kan finde studievejledningen, hvad de skal bruge studievejledning til eller at der overhovedet er en studievejledning. På grund af den lille stikprøve dækker de 20 % efter modul 2 dog kun over 12 respondenter. På trods af det, er det stadig værd at bemærke, at disse studerende efter to moduler ikke har fået kendskab til studievejledningen.

8.3 Evaluators vurdering

Rådgivning og vejledning på arbejdspladsen er i højere grad taget i anvendelse af den udvidede studievejledning for de studerende, efter de er startet på modul 2. Den samlede vurdering er, at den udvidede studievejlednings indsats har positiv effekt på:

- Videreformidling af det faglige udbytte af uddannelsen og til at implementere og omsætte uddannelsen til praksis på arbejdsstedet
- Information om uddannelsen
- Skabelse af motivation for fortsættelse af uddannelsesforløbet.

Imidlertid viser evalueringen også, at der med fordel kan ske en større indsats i forhold til at etablere og fortsætte studiegrupperne på modul 2. Sammenholdt med de studerendes anvendelse af studiegrupperne i kapitel 6 kan denne indsats med fordel fokusere på, hvordan de studerende konkret opbygger et studiegruppemøde, som de får fagligt udbytte af. Det vil sige en vejledning på et studieteknisk niveau.

¹³ Efter modul 1 var det 19 % af E07 og efter modul 2 var det 20 % af E07, der svarede, at de ikke vidste, at der var en studievejledning, at de ikke vidste, hvor de skulle komme i kontakt med studievejledningen eller ikke vidste, hvad de kunne bruge studievejledningen til.

Kapitel 9. Vikarpuljen

Kommunale sagsbehandlere eller ledere, som er ansat i myndighedsfunktionen eller ledere/medarbejder med tæt relation eller samarbejde med myndigheden, kan tage uddannelsen med **deltagertilskud** fra Servicestyrelsen. Det kræver alene tilmelding til hele uddannelsen. Med tilskud er udgiften til den samlede uddannelse 6.000 kr. Uden tilskud er udgiften pr. modul 7.500 kr., hvilket svarer til 45.000 kr. for den samlede uddannelse.

Med det formål at understøtte optaget på diplomuddannelse for de kommunale sagsbehandlere har Servicestyrelsen etableret en **vikarpulje**, hvorfra kommuner kan søge tilskud til ansættelse af vikarer for de sagsbehandlere, der tager den samlede diplomuddannelse. Puljen løber i foreløbig tre år og kan således kun søges af studerende, der arbejder med myndighedssagsbehandling. Forudsætningerne for at modtage tilskud er, at den studerende, udover at være myndighedssagsbehandler:

- er tilmeldt en samlet diplomuddannelse bestående af seks moduler
- tager de seks moduler i den anbefalede rækkefølge
- gennemfører uddannelsen som deltidsstudie
- friholdes af arbejdspladsen til at gennemføre uddannelsen i den periode, der gives tilskud for.

Derudover gælder de generelle regler for modtagelse af tilskud fra Velfærdsministeriet (jf. www.social.dk).

Der kan efter ansøgning ydes et tilskud på kr. 30.000 pr. sagsbehandler pr. modul svarende til kr. 180.000 til en samlet diplomuddannelse.

Udbetaling af tilskud sker forud hvert halve år, første gang ved indsendelse af ansøgningen og herefter ved at den tilskudsansvarlige i kommunen indsender bekræftelse på, at sagsbehandleren har afsluttet forudgående modul og påbegynder eller er påbegyndt det næste modul. I seneste evaluering var der fokus på deltagertilskuddets betydning for muligheden for at blive optaget på diplomuddannelsen. Dette emne berøres ikke i nærværende evalueringsrapport.

De studerende kan ydermere modtage Statens Voksenuddannelsesstøtte (SVU) for 4 uger på hvert modul, hvis de overholder de generelle regler herfor. Nærværende evaluering omhandler dog ikke SVU.

Det blev i forbindelse med evalueringens første fase besluttet, at der i nærværende evalueringsfase skal sættes yderligere fokus på indsamling af statistisk materiale vedrørende anvendelsen af vikarpuljemidlerne på arbejdspladserne. Kapitlet anvender data fra alle optagne studerende på modul 1 og 2, herunder registerdata og spørgeskemaundersøgelse og interviewdata.

9.1 Omfanget af deltagertilskud og vikardækning

Stort set alle studerende på diplomuddannelsen modtager deltagerbetaling. Hvis en deltager får nyt arbejde i uddannelsesforløbet, vil pengene følge den studerende og ikke arbejdsstedet.

På E07-M1 fik 83 studerende svarende til 64 % bevilliget vikarpuljemidler. Af de studerende, der er begyndt et halvt år senere (F08) har 54 studerende, svarende til 66 % fået bekræftet, at de modtager vikarpuljemidler.

Dertil har tre fra E07 fået bevilliget midler fra puljen til deres resterende 5 moduler af uddannelsen.

9.2 Udfordringer og muligheder med vikarpuljemidlerne

Som efter modul 1 møder mange studerende efter modul 2 store mængder af arbejde, når de vender tilbage til arbejdet efter en uge på uddannelsen. Enten fordi de slet ikke aflastes eller ikke aflastes tilstrækkeligt. Det drejer sig både om dårlig samvittighed i forhold til den kvalitet, arbejdet får og over for kollegerne, men også generelt om et alt for stort arbejdspress.

Studerende om arbejdet, når de ikke aflastes tilstrækkeligt

- *"Når jeg kommer tilbage (på arbejde), er det et stort kaos. Jeg fik en skideballe 10 min efter, jeg kom ind af døren, hvor man har en i røret, der siger - Du laver aldrig noget, du er altid væk på uddannelse. Der hvor det er værst, det er når jeg møder nogle af børnene, når jeg er ude at behandle, hvor jeg tænker, åh gud nej. Den uge, hvor vi er inde på arbejde, det er jo ren brandslukning."*

- *"Jeg har måttet holde fri ind imellem, fordi ellers var det så hårdt. Så jeg har brugt to uger af min ferie og været væk i 4 uger i træk. Der har jeg måttet være lidt egoistisk. Fordi det ellers går op i hat og briller. Det var hårdt for kollegerne. De har taget det akutte, men min post har ikke været rørt. Jeg er ikke engang nået gennem bunken endnu (eksamen blev afleveret for 3 uger siden). Der er noget at indhente."*

- *"Vikarpuljemidlerne ville gøre en forskel i forhold til kvaliteten i mit arbejde. Jeg er jo kommet på uddannelsen for at blive bedre til at lave undersøgelser, og det paradoksale er derfor, at jeg i uddannelsesperioden må sætte en studentermedhjælper til at lave undersøgelser. Det forbedrer jo ikke ligefrem kvaliteten."*

9.2.1 Hvordan bruges vikarpuljemidlerne?

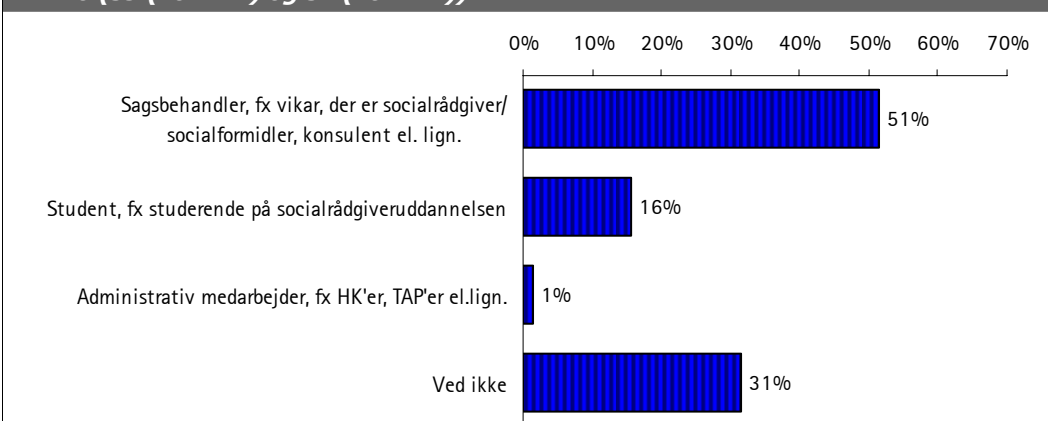
I interviewundersøgelsen med de studerende, efter de havde gennemført modul 1 i efteråret 2007, viste det sig, at mange studerende ikke mærkede, at midlerne aflastede dem i arbejdet. På baggrund heraf har vi i spørgeskemaundersøgelsen med de studerende i fase 2 (dvs. både studerende på E07-M2 og F08-M1) spurgt de studerende, hvad vikarpuljemidlerne bliver brugt til.

Ikke overraskende er der, som det ses af figur 8.1., en stor andel (31 %) der ikke ved, hvad midlerne går til. Det er i sig selv foruroligende, da man således må forvente, at vikarpuljemidlerne for hovedparten af denne andel studerende ikke er noget, den studerende til daglig kan mærke aflaster dem i deres arbejde, mens de er på uddannelsen. Det

kan, som det ses af citaterne nedenfor fra interviewundersøgelsen, fx være fordi midlerne bliver brugt et helt andet sted.

Figur 9.1: Hvad er vikarpuljemidlerne gået til? (svar fra E07-M1 og M2 lagt sammen)

n = 70 (39 (E07-M1) og 31 (E07-M2))

Kilde: Oxford Research 2008, spørgeskemaundersøgelse med studerende på modul 2 og studerende på modul 1.

De studerende om problemer med anvendelsen af vikarpuljemidlerne

- "De bruger ikke pengene fra vikarpuljen på os. Men på et helt andet område (distrikt). Det er i vores afdeling, men det er et HELT andet distrikt. Jeg bliver harm over det. Men det er MEGET SVÆRT at diskutere med dem (ledelsen)."

- "Det er dog et evigt problem, at det ikke fungerer med de vikarmuligheder, vi har. Jeg har ikke haft noget hjælp, mens jeg har været under uddannelse, så der ligger jo hele tiden bunker på mit bord. Så er der jo ikke så meget overskud i hverdagen. Nej, pengene er ikke gået direkte til at aflaste mig. De er gået til at ansætte nogle studentermedhjælpere i huset. Men nu har vi fået en, der skal aflaste de tre, der er på uddannelse. Det har ikke fungeret indtil nu. Men det kommer det forhåbentlig til."

Det er omvendt positivt, at 51 % af de studerende i spørgeskemaundersøgelsen, hvis arbejdsplads får vikarpuljemidler, har ansat uddannet arbejdskraft. Det er ligeledes positivt, at der sker forbedringer ude på arbejdspladserne (Se nederste citat i tekstboks ovenfor). Det tyder på, at der på arbejdspladserne i forhold til modulet før, er sket en erkendelse i forhold til, at midlerne skal gå direkte til at aflaste medarbejderne, mens de er på uddannelsen.

9.2.2 Hvordan bruges midlerne bedst?

Med hensyn til at anvende midlerne til studentermedhjælpere, ses det af citaterne, at der er forskellige oplevelser. En fortæller, at det har stor betydning, at der er ansat en student, men at en uddannet vikar ville være endnu bedre. En anden beskriver, hvorfor en studentermedhjælper langt fra er tilstrækkelig i forhold til at aflaste hende.

De studerende om anvendelsen af vikarpuljemidlerne

- *"Den primære forskel ville være, at jeg ikke havde så mange sager. Jeg har hele tiden haft mulighed for at bruge en studentermedhjælper, men det har været lidt svært i hverdagen. Man skal jo være til stede, for at sætte en studentermedhjælper ind i sagerne."*

- *"Det ville gøre en forskel på den måde, at jeg så ikke havde så ondt i maven om fredagen, når jeg skulle i skole om mandagen. At der var en der kunne holde gryden lidt i kog, lette nogle opgaver, om det så bare var en sekretær."*

- *"Vi kan ikke få fri hver anden uge på fuld tid. Jeg har en studentermedhjælp 8-10 timer, hun hjælper inden uddannelsen og kunne hjælpe, mens jeg var af sted. Det gør en kæmpe forskel for de små ting, stressniveauet bliver sænket. Jeg ville gerne have haft en uddannet vikar, men det kunne vi ikke få."*

- *"Med penge fra vikarpuljen får vi dækket observationer. Et af børnene har vikar på. Og vi har sat en anden vikar på observationerne. Der er et barn, jeg har, der altid slår, så der er en på, når jeg ikke er der. Hun skal ikke have en fremmed. Det har givet mig meget ro. Der er en, hun kan støtte sig op af i dagsinstitutionen, det er rart at vide, at der er timer til hende. Min samvittighed bliver ikke så dårlig så. Og når man kommer tilbage, er det bare: 'nej hvor rart, at du har sørget for det. Det har været rigtigt godt'."*

Også administrativt personale kan gøre en forskel. En studerende fortæller, at det har gjort en stor forskel, at en sekretær ordner posten, således at kollegerne ikke skal belastes med det. I spørgeskemaundersøgelsen er det kun 1 %, der svarer, at vikarpuljemidlerne bliver brugt til administrativt personale. Som flere gør opmærksom på, er det heller ikke den bedst mulige aflastning, men fx er en sekretær i afdelingen, der kan aflaste både den studerende og dennes kollega med de administrative opgaver bedre end ingenting.

Overordnet peger mange studerende på, at det, der for alvor vil gøre en forskel, er, hvis de havde færre sager.

Flere studerende peger også på sammenhængen mellem anvendelsen af vikarpuljemidlerne og implementeringen af uddannelsen på arbejdspladsen. I forbindelse med evalueringen af uddannelsens opbygning er de vigtigste fordele ved den nuværende opbygning, at man i kraft af vekslingen mellem arbejde og uddannelse får bedre muligheder for at reflektere over og se sammenhængen mellem uddannelse og praksis. Det er imidlertid en fordel, der trues de steder, hvor de studerende ikke aflastes.

Studerende om sammenhæng mellem aflastning og implementering

- *"Vi har ikke på arbejdspladsen drøftet, hvordan man kan omsætte det til arbejdet, og det er jo fordi – der er ikke vikarer på. Og med ferie osv. er der en masse sager. Jeg har 75 sager og en af mine kolleger har 83."*

- *"At der ikke har været helt styr på aflastningen betyder, at der har været en øget belastning på arbejdspladsen. Der har samtidigt ikke rigtigt været tid til at dele erfaringerne fra uddannelsen med kollegaerne."*

9.3 Evaluators vurdering

Kapitlet viser, at

- 31 % af samtlige studerende på uddannelsen, som modtager vikardækning, ikke ved hvad midlerne bruges til
- At der er stor forskel på, hvordan vikarmidlerne bliver brugt på arbejdspladserne
- At belastningen fra uddannelsen opfattes ekstra hård blandt de studerende, når vikarpuljemidlerne ikke bliver brugt til aflastning
- At den ønskede vekselvirkning mellem uddannelse og arbejde fungerer dårligere, når vikardækningen ikke fungerer optimalt samtidig med videndelingen til kollegerne falder.

Evaluator vurderer i forlængelse heraf, at hvis de studerende i 16 uger om året i tre år har en oplevelse af at forsømme sit arbejdsområde og ofte være bagud, kan det på sigt få konsekvenser både i form af udbrændte medarbejdere, der ikke har energien og modet til at implementere den viden, de får på uddannelsen. Arbejdsforholdene for de studerende, mens de er på uddannelsen, kan forbedres gennem en bedre anvendelse af vikarpuljemidlerne. Derfor er det centralt, at der fortsat er fokus på, hvordan midlerne anvendes i praksis.

Den mest effektive anvendelse af vikarpuljemidlerne er ifølge de studerendes udsagn nedbringelse af antallet af sager. Mange steder er det dog en stor udfordring at få uddannet arbejdskraft, men her kan studentermedhjælpere og administrativt personale, hvis de anvendes rigtigt, gøre en stor forskel for de studerendes hverdag i den periode de følger uddannelsen.

Som i første evalueringsrapport foreslår evaluator, at der fortsat sættes fokus på den del af vejledningsindsatsen, der går ud på at inspirere og motivere til uddannelsesplanlægning, hvori vikardækning også planlægges fra ledernes side.

Evalueringen vil fra næste evalueringsfase have mulighed for at spore den statistiske udvikling i anvendelsen af vikarpuljemidlerne.

Kapitel 10. Forsknings- og udviklingspuljen

Via Forsknings- og udviklingspuljen (FoU-puljen) har Servicestyrelsen afsat midler, hvorfra uddannelsesinstitutioner, der udbyder diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet, kan søge tilskud til, at underviserne på uddannelsen kan deltage i forsknings- eller udviklingsaktiviteter i tilknytning til uddannelsen. Puljen skal bidrage til at sikre, at undervisningen på uddannelsen er baseret på et indgående kendskab til såvel forskningen som udviklingen i kommunernes praksis på området.

Deltagelsen i forsknings- og udviklingsaktiviteterne skal således bidrage til generelt at opkvalificere underviserne i forhold til børne- og ungeområdet, og derved kvalificere undervisningen, ligesom de konkrete forsknings- og udviklingsaktiviteter skal danne udgangspunkt for valg af cases og eksempler på uddannelsen.

10.1 Ansøgninger til Forsknings- og Udviklingspuljen

Der kan søges om tilskud til frikøb af undervisere og afholdelse af udgifter i forbindelse med deltagelse i forskningsprogrammer eller –netværk. Dertil kan søges om midler til gennemførelse af og deltagelse på konferencer og seminarer, udarbejdelse af undersøgelser og evalueringer eller til at gennemføre konkrete udviklingsaktiviteter i kommuner eller på institutioner.

Der kan søges om minimum kr. 100.000 og maksimalt kr. 500.000 om året i op til 3 år.¹⁴

I efteråret 2007 modtog Servicestyrelsen i alt fem ansøgninger til puljen. Alle fem er blevet vurderet til at være relevante i forhold til undervisningen på diplomuddannelsen, da de kan hjælpe til at oparbejde ny viden på området.

De fem projekter har derfor alle opnået støtte. Udover projekternes anvendelighed i forhold til uddannelsen, har de væsentligste kriterier for tildelingen af midler fra puljen været, at:

- forsknings- og udviklingsaktiviteten inddrages aktivt i undervisningen på uddannelsen
- der i forskningsprojekterne indgår forskningsinstitutioner og i udviklingsprojekter indgår kommuner og / eller institutioner
- den eller de pågældende undervisere stiller sig til rådighed for formidling af den erhvervede viden til de øvrige undervisere på uddannelsen
- aktiviteterne gennemføres i et samarbejde mellem undervisere på tværs af uddannelsesinstitutionerne
- aktiviteterne bidrager til, at der udvikles forsknings- og udviklingsmiljøer på tværs af uddannelsesinstitutionerne og generelt.

¹⁴ Jf. www.boerneungediplom.dk

De kvalitative interviewdata peger på, at underviserne bliver meget inspirerede af forsknings- og udviklingsaktiviteterne, og at aktiviteterne er relevante for både undervisningen og for centrale aktuelle emner inden for børne- og ungeområdet, jf. eksemplet med forskningsprojekt om børnesamtale nedenfor. De fleste undervisere i de kvalitative interview svarer, at de kender til FoU-puljen og har overvejet at søge, men at de ikke har haft lejlighed til/tid til at ansøge om midler. Der er dog en underviser, der vurderer, at mulighederne for at søge om midler er for smalle, idet man blandt andet skal være ansat på undervisningsstedet – og ikke kun tilknyttet uddannelsen som underviser – for at søge om midler. Samme underviser gør opmærksom på, at Servicestyrelsen ikke overholder tidsfristerne for sagsbehandlingen af FoU-puljen.

Eksempel på et projekt fra forsknings- og udviklingspuljen:

Den Sociale Højskole i København har i samarbejde med en række andre uddannelses- og forskningsinstitutioner igangsat et kombineret forsknings- og udviklingsprojekt, der skal skabe et mere indgående kendskab til myndighedsudøvelsen i forhold til borgerne. Projektet gennemføres i perioden 2007-10 med et ansøgt budget på 1.302.000 kr.

Projektets centrale fokus er børnesamtaler, med særligt vægt på:

- Hvordan lovens regler virker
- Betydningen af sagsbehandleres kompetence
- Kommunernes organisering.

Projektet vil specifikt undersøge kriterier for, hvem der tales med, hvad der tales om, og hvordan barnets udsagn indgår i beslutning om, hvad der skal ske. Projektet vil således bidrage med ny viden om, hvordan børnesamtaler i praksis gennemføres, og hvordan de bliver håndteret på daglig basis i forvaltningen.

Forskningsprojektet baseres på observation af 20-25 samtaler, interview med 20-25 børn og de sagsbehandlere, der har gennemført samtalerne baseret på 2-3 kommuner. Der vil blive gennemført opfølgende interview efter 6 måneder med sagsbehandlere med henblik på at afdække samtalerne betydning for beslutningen i sagen. Udviklingsprojektet vil bestå i at sammenfatte forskningsresultaterne til beskrivelse i et undervisningsforløb.

Formidlingen af projektet vil være i form af dels en rapport med efterfølgende seminar for forskere, undervisere og praktikere. Dels et undervisningsmateriale forventeligt i form af en DVD med et hæfte. Endelig lægges op til en afsluttende konference for undervisere fra alle sociale højskoler og beslægtede uddannelsesmiljøer.

Projektets relevans i forhold til diplomuddannelsen på børne-ungeområdet er særligt rettet mod modul 3 om inddragelse af børn, unge og familier. Endvidere forventes projektet at have relevans for modul 5 om dokumentation og evaluering.

I forlængelse af ovenstående viser spørgeskemaundersøgelsen, at samtlige fem undervisere, der har modtaget støtte, vurderer at forsknings- og udviklingspuljen får 'stor' betydning i relation til at sikre, at undervisningen er baseret på viden om børne- og ungeområdet.

10.2 Evaluators vurdering

Forsknings- og udviklingspuljen blev implementeret i efteråret 2007 og Servicestyrelsen modtog i alt fem ansøgninger, som alle lever op til puljens formål, og derfor har modtaget støtte.

Det er således evaluators vurdering at puljen er blevet vel modtaget, og at ansøgninger har haft et sigte og et formål, der stemmer overens med FoU-puljens formål. Samtidig viser tentative resultater, at FoU-puljen styrker undervisningen, men der skal mere omfattende datamateriale til, førend dette med sikkerhed kan fastslås.

Trods den positive start kunne der med fordel gøres en indsats for at modtage flere ansøgninger, ligesom det er vigtigt med en smidig sagsbehandlingsproces, der ikke belaster undervisernes ressourcer unødigt.

Kapitel 11. Sammenligning af modul 1-besvarelser

Med dette kapitel vil det kvantitative data fra spørgeskemaundersøgelsen med de studerende på modul 1 efteråret 2007 (E07-M1) blive sammenlignet med det kvantitative data fra spørgeskemaundersøgelsen med de studerende på modul 1 i forårssemesteret 2008 (F08-M1). Det skal bemærkes, at datagrundlaget fra F08-M1 er væsentlig mindre, idet uddannelsen i forårssemesteret 2008 er oprettet på tre og ikke fem uddannelsessteder.

Samtlige kvantitative sammenstillinger af data findes i en særskilt bilagsrapport indeholdende udelukkende tabeller. Dette afsnit skal i forlængelse heraf ses som evaluators fremhævnings af interessante udviklinger hentet fra bilagsrapporten i oversigtsform.

Hovedfokus for nærværende evalueringsrapport ligger på modul 2, hvorfor de fremhævede tabeller i nærværende kapitel ikke analyseres dybdegående.

11.1 Indholdet på modul 1

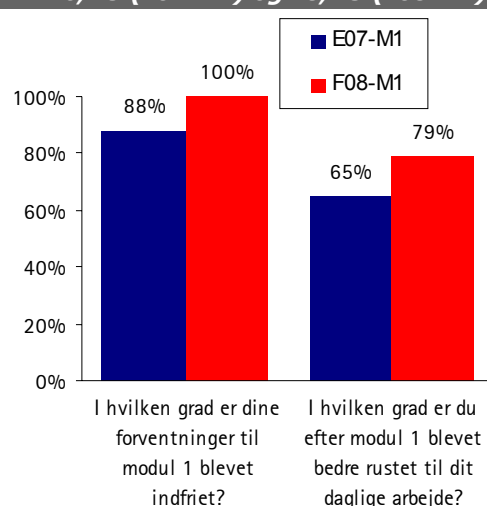
Det er positivt, at der i forårssemesteret 2008 er en større andel studerende, der har fået indfriet deres forventninger til modulet. Alle studerende svarer enten, at de i høj grad eller i meget høj grad har fået indfriet deres forventninger. Til sammenligning var der i efterårssemesteret 2008 12 %, der svarede i mindre grad.

Det er også vigtigt at bemærke en positiv udvikling i de studerendes vurdering af, hvad de har fået med sig fra modul 1. I efterårssemesteret 2007 svarede 65 %, at de i nogen eller i høj grad er blevet bedre rustet til deres daglige arbejde efter modul 1. Blandt de studerende på forårssemesteret 2008 var andelen 79 %.

Datagrundlaget siger ikke noget om, hvad denne positive udvikling skyldes. To mulige forhold er, at uddannelsesstederne er blevet bedre til at leve op til målsætningerne for undervisningen eller at de studerende er mere velovervejende i deres tilmelding til uddannelsen. Det var således et fund i første evalueringsfase, at mange arbejdspladser og studerende så uddannelsen som en chance, man ikke kunne gå glip af. En del studerende og arbejdspladser har efterfølgende erfaret, at der er store udfordringer med at starte på uddannelsen i forhold til planlægning i perioder med undervisning.

Figur 11.1: Forventninger og udbytte på modul 1

n = 76, 79 (E07-M1) og 48, 49 (F08-M1)

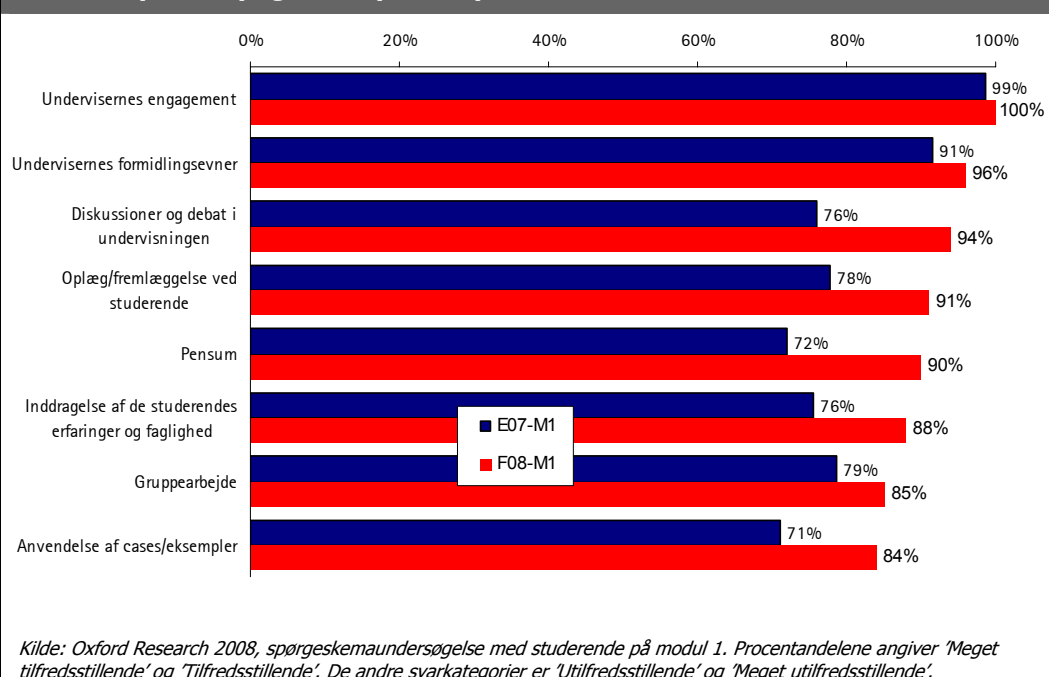
Kilde: Oxford Research 2008, spørgeskemaundersøgelse med studerende på modul 1. Procentandelene angiver 'Meget relevant' og 'Relevant'. De andre svarkategorier er 'Mindre relevant' og 'Slet ikke relevant'.

11.2 Undervisning og læringsformer

Med hensyn til undervisning og læringsformer så var der allerede stor tilfredshed blandt de studerende i efterårssemesteret 2007, men der er endnu større tilfredshed blandt de studerende i 2008. Særligt er tilfredsheden steget, når det gælder elementerne pensum og diskussioner og debat i undervisningen. Men også for med hensyn til anvendelse af cases og eksempler, inddragelsen af de studerendes erfaringer og faglighed og oplæg/fremlæggelse ved de studerende er der langt større tilfredshed.

Figur 11.2: Hvordan vurderer du følgende elementer i undervisningen?

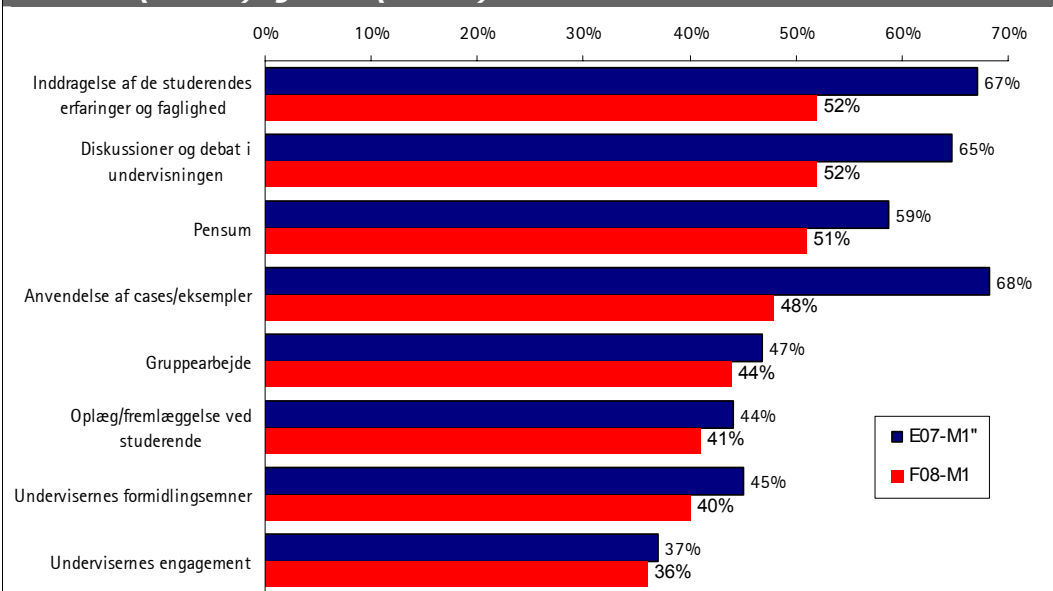
n = 45-82 (E07-M1) og 32-50 (F08-M1)

Stigningen i tilfredsheden underbygges af, at der er en mindre andel, der mener, det er vigtigt at forbedre elementerne i undervisningen. De studerende på modul 1 forårssemesteret 2008 er dog enige med de studerende på semesteret før, når det gælder de elementer, hvor der er mest plads til forbedring ('Inddragelse af de studerendes erfaringer og faglighed', 'Diskussioner og debat i undervisningen' og 'Anvendelse af cases og eksempler'). Det er dog værd at bemærke, at den procentandel, der mener, det er vigtigt eller meget vigtigt at forbedre disse elementer, er faldet med henholdsvis 15, 13 og 20 procentpoint.

Figur 11.3: Hvor vigtigt synes du det er at forbedre følgende elementer i undervisningen?

n = 45-82 (E07-M1) og 39-48 (F08-M1)

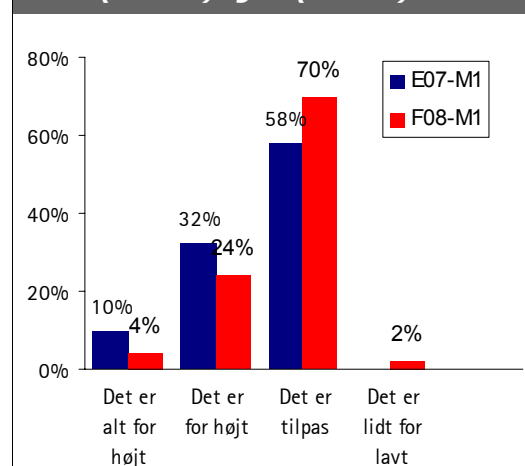
Kilde: Oxford Research 2008, spørgeskemaundersøgelse med studerende på modul 1. Procentandelene angiver 'Meget vigtigt' og 'Vigtigt'. De andre svarkategorier er 'Mindre vigtigt' og 'Slet ikke vigtigt'.

Ovenstående sammenligning viser, at de studerende på forårssemesteret 2008 er mere tilfredse med de elementer i undervisningen, der gør læringen praksisnær.

Som figuren nedenfor viser, er tilfredsheden med niveauet på uddannelsen forbedret mærkbart. Der er blandt de studerende på forårssemesteret 2008 hele 70 % mod 58 % semesteret før, der mener, at niveauet er tilpas.

Figur 11.4: Hvordan vurderer du det faglige niveau på uddannelsen?

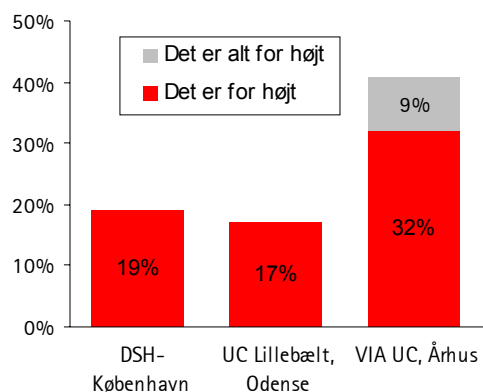
n = 81 (E07-M1) og 50 (F08-M1)

Kilde: Oxford Research 2008, spørgeskemaundersøgelse med studerende på modul 1.

Figur 11.5: Hvordan vurderer du det faglige niveau på uddannelsen? Fordelt på uddannelsessted.

n = 50 (F08-M1)

Kilde: Oxford Research 2008, spørgeskemaundersøgelse med studerende på modul 1. De andre svarkategorier er 'Det er tilpas' og 'Det er lidt for lavt'.

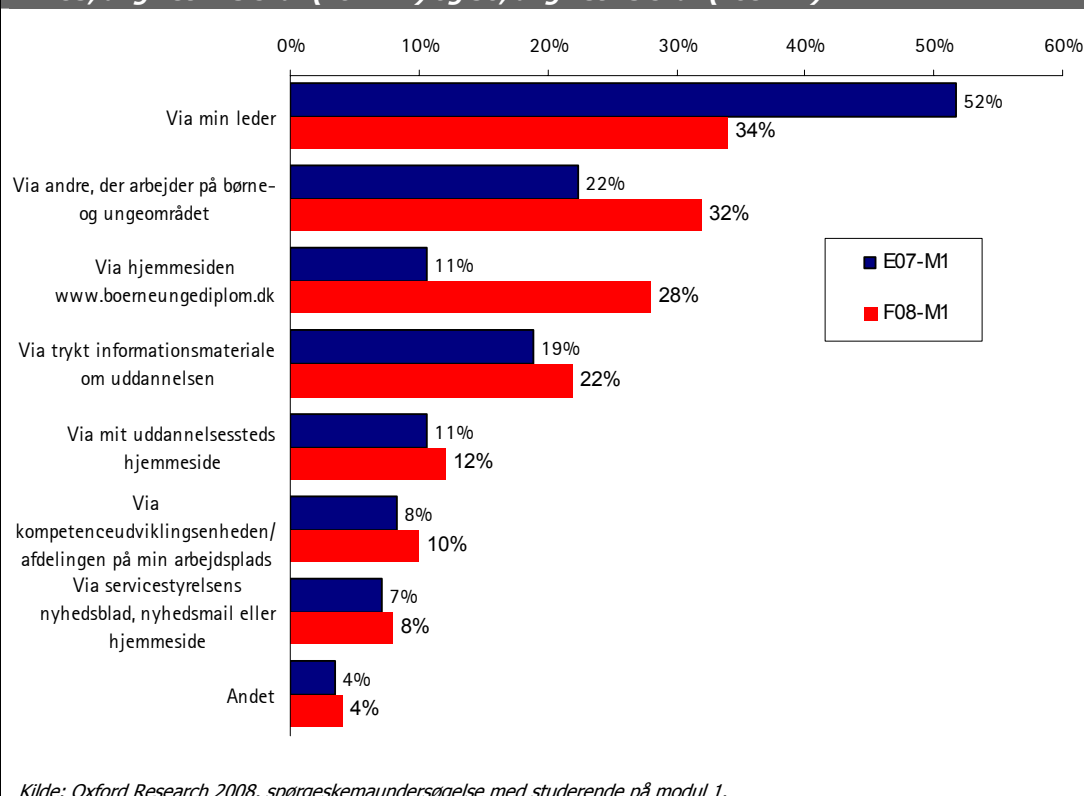
Med hensyn til det faglige niveau er det interessant, at VIA UC i Århus (tidligere DSH-Århus) også i forårssemesteret 2008 skiller sig ud. Der er fortsat lidt flere, der svarer, at niveauet er for højt eller alt for højt. Det skal dog bemærkes, at procentandelene i figuren dækker over få respondenter (De 9 %, der mener, det faglige niveau er alt for højt, svarer kun til to respondenter).

11.3 Kendskabet til uddannelsen

Med hensyn til hvordan de studerende har fået kendskab til uddannelsen, er det tydeligt, at mange får kendskab til uddannelsen gennem andre, der arbejder på området eller gennem deres leder. Det tyder på, at mange af de studerende, der påbegyndte uddannelsen i efteråret 2008, anbefaler og fortæller om uddannelsen. Der er samtidig mange, der har anvendt uddannelsens hjemmeside og læst om uddannelsen i trykt informationsmateriale. Det er positivt, at mange flere benytter sig af muligheden for at læse om den ny diplomuddannelse på uddannelsens hjemmeside.

Figur 11.6: Hvordan fik du kendskab til Diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet? (sæt gerne flere kryds)

n = 85, angivet 113 svar (E07-M1) og 50, angivet 75 svar (F08-M1)

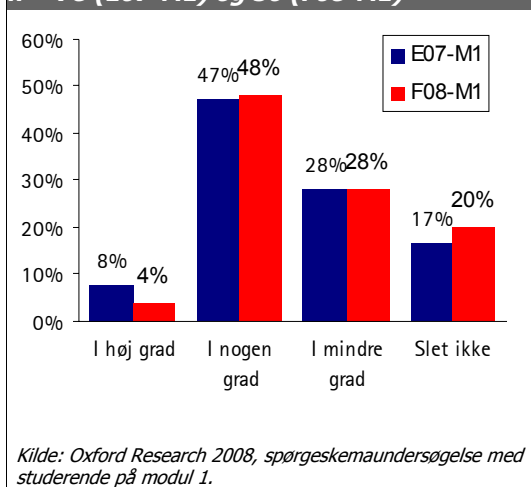

11.4 Omsætteligheden af modul 1

De åbenbare forbedringer af de studerendes vurdering af modul 1 (jf. afsnit 11.1-11.3) kan ikke tilsvarende spores i omsætteligheden i praksis, hvor der ikke er sket nogen udvikling – jf. figur 11.7. Dette understreger den pointe, som flere undervisere og studievejledere har fremsat; at modul 1 næsten udelukkende er et teoretisk modul, som kun i nogen grad kan bruges i det daglige arbejde. Og hvor det er svært at ændre ting, som kan få undervisningen til at virke mere praksisrelevant.

Figur 11.7: I hvilken grad har du brugt modul 1 på arbejdet?

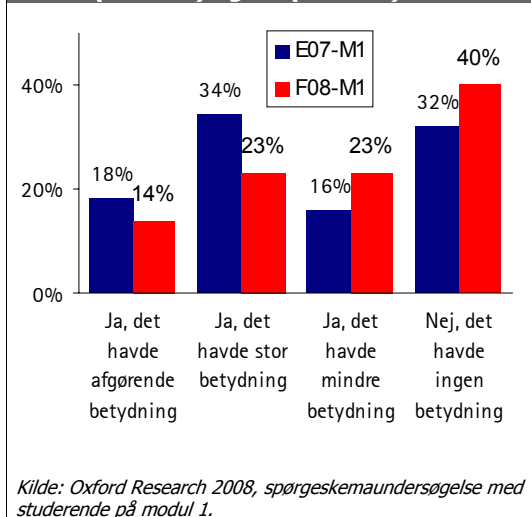
n = 78 (E07-M1) og 50 (F08-M1)

11.5 Vikarpuljen

Figur 11.8: Påvirker midlerne fra vikarpuljen din motivation for GENNEMFØRE uddannelsen?

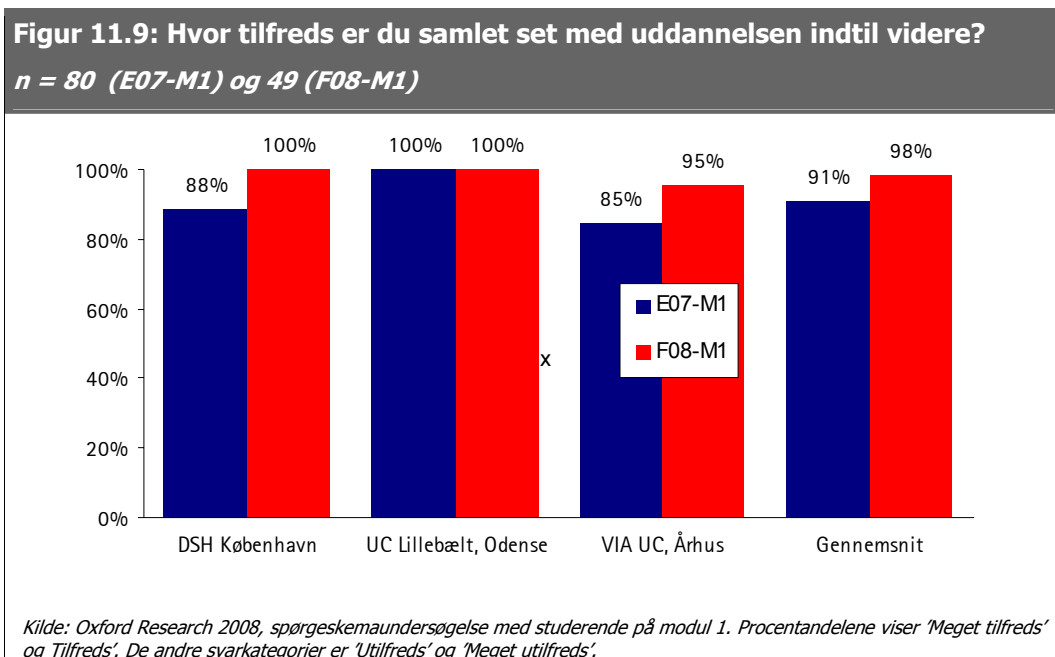
n = 44 (E07-M1) og 30 (F08-M1)

Med hensyn til vikarpuljens betydning for de studerendes motivation for at gennemføre uddannelsen er billedet anderledes for F08-M1. På F08-M1 er der 15 % færre, der svarer, at det havde afgørende eller stor betydning. Dertil svarer 40 % at det ingen betydning har.

11.6 Samlet tilfredshed

Tilfredsheden med uddannelsen generelt er steget med 7 procentpoint. Af figuren nedenfor fremgår udviklingen fordelt på uddannelsesinstitutioner.

Kapitel 12. Bilag 1: Metode og dataindsamling

Der anvendes en række forskellige metoder for at besvare evalueringsspørgsmålene. En sådan *metodetriangulering* styrker evalueringens validitet, idet den viden, der indsamles via de forskellige metoder, supplerer hinanden med de styrker, der er indeholdt i de enkelte metoder. Der anvendes i evalueringen følgende dataindsamlingsmetoder:

- Spørgeskemaundersøgelse
- Udtræk fra studie- og puljedata fra uddannelsesstederne og Servicestyrelsen
- Kvalitative, dybdegående interview
- Læringsdagbog for udvalgte studerende
- Observationsstudier

Hertil kommer to *læringsseminarer* i evalueringsperioden og en afsluttende *udviklingskonference*, der skal være med til at sikre, at den indsamlede viden anvendes fremadrettet til udvikling og forbedring af uddannelsen og de tilknyttede initiativer.

Ikke kun valget af dataindsamlingsmetoder men også anvendelsen af metoderne er med til at understøtte det læringsorienterede formål. I de metoder, der anvendes, indarbejdes det lærings- og handlingsorienterede aspekt.

Evalueringen er en 360° evaluering, hvor der gøres brug af *kildetriangulering* i dataindsamlingen. Det indebærer, at mange forskellige grupper inddrages i evalueringen. Det afspejler og nødvendiggøres af, at der i forbindelse med en uddannelse er mange interessenter, der er væsentlige at inddrage. I evalueringen inddrages således undervisere, censorer, studievejledere, studerende, de studerendes ledere og de studerendes kolleger. Dertil inddrages Servicestyrelsen og evalueringens referencegruppe løbende i evalueringen. Alle grupperne har en holdning til og en oplevelse af uddannelsen fra deres specifikke synsvinkel, som er interessant og vigtig at inddrage.

Nedenfor redegøres for, hvordan de enkelte dataindsamlingsmetoder anvendes i evalueringen.

12.1 Spørgeskemaundersøgelser

I forbindelse med evalueringen er der gennemført spørgeskemaundersøgelser med de studerende og spørgeskemaundersøgelse med underviserne på uddannelsen. Spørgeskemaundersøgelserne med de studerende er opdelt i forhold til hvilket modul, som de studerende deltager på. Studerende på modul har således modtaget et spørgeskema med fokus netop på modul 1. Studerende på modul 2 har deslige modtaget et spørgeskema med fokus på modul 2. Spørgeskemaer til de studerende er udsendt via e-mail med et link til et elektronisk spørgeskema. Navne og e-mailadresser på de studerende og de gennemgående undervisere har Oxford Research modtaget fra uddannelsesstederne. I svarperioden har der været udsendt én rykkermail. Spørgeskemaerne til undervisere blev udsendt postalt.

Databehandlingen gennemføres med et 95 % signifikansniveau i forbindelse med undersøgelse af årsagssammenhænge, og dermed med en usikkerhed på 5 %, som er fast standard i de fleste samfundsvidenskabelige undersøgelser. I databehandlingen er svar-

kategorierne 'ikke relevant' og 'ved ikke' frasorteret inden resultaterne er præsenteret. Alle procentberegninger indeholder således respondenter, der har fundet det relevant at svare på det pågældende spørgsmål.

Der er gennemført en frafaldsanalyse på spørgeskemaundersøgelsen blandt de studerende. Konklusionen af denne er, at der ikke er nogen markante forskelle mellem fordelingen på baggrundsvariable, når respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen sammenlignes med den samlede population. Det betyder, at resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen kan forventes at være gældende for hele populationen. Resultaterne fra frafaldsundersøgelsen fremgår af bilag 2.

12.1.1 Spørgeskema til studerende

Formålet med at indsamle data via et spørgeskema til de studerende på uddannelsen er først og fremmest at skabe kvantitativ og generaliserbar viden om de studerendes oplevelse af uddannelsen og sætte fokus på den udviklings- og læringsproces, uddannelsen sætter i gang hos de studerende.

126 studerende på E07-M2, modtog efter de var færdig med modul 2 et spørgeskema. Heraf har 62 besvaret spørgeskemaet. Svarprocenten er således 49 %.

På F08 fik 78¹⁵ studerende spørgeskemaet. Heraf svarede 50, og det giver en pæn svarprocent på 64 %.

De studerende får et spørgeskema tilsendt ved afslutningen af hvert af uddannelsens moduler. Det betyder, at evalueringen kan sige noget om, hvordan de studerende udvikler sig gennem uddannelsesforløbet, idet enkelte spørgsmål vil være enslydende i forbindelse med hvert modul. Det betyder endvidere, at modul 1-5 evalueres af to eller flere "årgange" af studerende, hvorved den samlede evaluering kan undersøge, om tilfredsheden på forskellige parametre på de enkelte moduler udvikler sig i positiv eller negativ retning over tid.

Spørgeskemaet er struktureret i en række overordnede temaer, hvor flere af dem forventes at gå igen i de spørgeskemaer, som de samme studerende vil modtage ved afslutning af hvert modul. Spørgeskemaet, som de studerende har modtaget efter modul 2, er struktureret i følgende temaer:

- A. Din baggrund, erfaring og første kendskab til uddannelsen
- B. Undervisning, indhold, opbygning og fagligt niveau
- C. Udbytte af modul 2
- D. Socialt og fagligt fællesskab på uddannelsen
- E. Studievejledningen
- F. Vikarpuljen
- G. Uddannelsen som helhed

Spørgeskemaet til studerende på modul 1 er udformet efter en stort set ensartet skabelon. I alle temaer er det læringsorienterede og fremadrettede formål med evalueringen tænkt ind, således at de studerende har mulighed for at komme med forslag til justeringer og lignende.

¹⁵ Af de 82 optagede havde fire ikke opivet en mailadresse.

12.1.2 Spørgeskema til undervisere

44 undervisere modtog et spørgeskema om diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet, hvoraf 33 svarede på skemaet. Svarprocenten er dermed 75 %. 20 ud af 44 undervisere, underviste på modul 1. 35 ud af de 44 undervisere underviste på modul 2. De 44 undervisere er udvalgt i samarbejde med studievejlederne på de fem uddannelsessteder. Således har typisk kun gennemgående undervisere modtaget spørgeskemaet, idet antagelsen er, at de vil have den bedste forudsætning for at svare på evalueringsspørgsmålene. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 17 undervisere af de 33, der har svaret på skemaet, er fastansatte på uddannelsesstederne, og at 31 undervisere vurderer, at de har henholdsvis et 'godt' eller 'rigtig godt' kendskab til børne- og ungeområdet.

I næste fase af evalueringen (fase 3) udvides med underviserne på modul 3, i fase 4 udvides med underviserne på uddannelsens modul 4 osv. Dette betyder forventeligt, at antallet af besvarelser blandt underviserne vil blive større i forbindelse med de kommende evalueringsrapporter, hvorved dette metodeelement kan indgå med større vægt, end tilfældet er i nærværende evalueringsrapport.

Som for spørgeskemaundersøgelsen med de studerende giver spørgeskemaundersøgelsen med underviserne også mulighed for at konkludere på uddannelsens udvikling over tid, da modul 1, 2, 3, 4 og 5 evalueres to eller flere gange i løbet af evalueringen. Der er dog tale om beskrivelser af *tendenser* i forhold til underviserne. Det lave antal af undervisere, tillader således ikke at beskrive udviklingen over tid i traditionelle statistiske termer.

Spørgeskemaet til underviserne indeholder følgende temaer:

- A. Tilknytning til uddannelsen
- B. Undervisningen og de studerende
- C. Studievejledning
- D. Forsknings- og udviklingspuljen

Spørgeskemaerne til underviserne er udviklet med udgangspunkt i, at underviserne på den ene side er eksperter på området, og derfor har mulighed for at vurdere uddannelsen fra en faglig synsvinkel og på den anden side indgår som en del af indsatsen, der evalueres, og derfor også bedes vurdere deres egen indsats som underviser på uddannelsen.

12.2 Anvendelse af studie- og registerdata

Data fra spørgeskemaundersøgelsen med de studerende suppleres med en række baggrundsdata om de studerende fra uddannelsesstederne. Disse data danner tilsammen grundlag for at undersøge, hvordan uddannelsen og de tilhørende initiativer rent kvantitativt udvikler sig i løbet af evalueringsperioden, samt om der eksisterer eventuelle geografiske forskelle i forhold til bl.a. antal ansøgere, de studerendes uddannelses- og erhvervs-mæssige baggrund og brug af vikarpuljen og forsknings- og udviklingspuljen.

Fra Servicestyrelsen modtages data om vikarpuljen og forsknings- og udviklingspuljen. I nærværende delrapport er behandlingen af vikarpuljen en deskriptiv redegørelse for hvem og hvor mange, der har søgt puljen og hvor mange midler, der er givet. Hertil suppleres afsnittet om vikarpuljen af både data fra spørgeskemaundersøgelserne blandt studerende på modul 1 og modul 2 og dybdeinterview med studerende.

Forsknings- og udviklingspuljen beskrives hovedsageligt med statusoplysninger udleveret af Servicestyrelsen. Denne beskrivelse er suppleret med udsagn og holdninger fra underviserne vedrørende de muligheder og begrænsninger, der ligger i puljens udformning.

12.3 Kvalitative dybdegående interview

Som grundlag for denne rapport er der gennemført kvalitative dybdeinterview med 10 studerende og 10 undervisere. Disse interview er særligt centrale for læringsaspektet i evalueringen. I dybdegående og semistrukturerede interview er der rum til at udfolde idéer og tanker, der kan være med til at forbedre og udvikle uddannelsen. Samtidig er der plads til udfolde, hvorfor nogle elementer i uddannelsen fungerer godt.

Der er udviklet semistrukturerede interviewguider til hver målgruppe for interviewene. Fordelen ved en semistruktureret tilgang til interviewene er, at guiden på den ene side sikrer, at interviewet dækker de områder, som man ønsker undersøgt. På den anden side holder den semistrukturerede guide interviewet åbent i en sådan grad, at der er plads til at inddrage andre emner, som interviewpersonen finder relevante, men som ligger udover de emner, som på forhånd er tænkt ind i guiden.

12.3.1 Interview med studerende

De 10 studerende (to fra hvert uddannelsessted), der er interviewpersoner gennem hele forløbet, vil deltage i 6 interview af ca. en times varighed i løbet af uddannelsen. Der gennemføres et interview ved afslutningen af hvert modul. De bliver dertil bedt om at reflektere over uddannelsen i læringsdagbogen midt i hvert modul. De studerende er rekrutteret med udgangspunkt i, at de skal have lyst til at bidrage til en kvalificering af uddannelsen. Det er endvidere anset som en fordel, hvis de studerende er af den opfattelse, at de selv kan få et udbytte af at deltage.

De studerende spørges bl.a. om motivation, engagement, uddannelsens struktur og opbygning, undervisningsformer, det faglige niveau, sammensætningen af de studerende, studiegrupper og fællesskab på holdet, sammenhæng mellem arbejde og uddannelse, eksamen, den udvidede studievejledning og vikarpuljen.

12.3.2 Interview med undervisere

På hvert uddannelsessted er gennemført interview af to undervisere, som udvælges i samarbejde med studievejlederen på uddannelsen.

I interviewet med underviserne lægges vægt på uddannelsens struktur og opbygning, det faglige indhold, de studerendes faglige niveau og engagement, betydningen af studiegrupper og fællesskab på holdet, undervisningsformer og forsknings- og udviklingspuljen.

12.4 Læringsdagbog

Læringsdagbogen er et redskab, der skal gøre det muligt at følge udvalgte studerende tæt gennem deres uddannelsesforløb. De udvalgte studerende bedes midt i hvert modul om at opdatere deres læringsdagbog.

Konkret modtager de studerende en mail med et vedhæftet dokument, der udgør læringsdagbogen. Heri bedes de nedskrive deres refleksioner om uddannelsen og deres egen udvikling. De studerende modtog første gang en mail om læringsdagbogen midt i gennemførelsen af modul 2.

Læringsdagbogen giver de studerende mulighed for at reflektere over hvorvidt og hvordan, de har ændret opfattelse af uddannelsen og de tilknyttede initiativer henover deres uddannelsesforløb.

Læringsdagbogen er fortrolig og den studerendes egen. Udover den studerende vil kun Oxford Researchs konsulenter læse dagbogen med henblik på at afdække og gengive de studerendes udvikling og eventuelle holdningsændringer i løbet af uddannelsen.

Læringshåndbogen er som dataindsamlingsmetode central i forhold til de proces- og udviklingsorienterede formål med evalueringen.

12.5 Observationsstudier

I forbindelse med modul 2 er foretaget fire observationsstudier af undervisningen. Observationsstudier af undervisningen har til formål, at fungere som et eksplorativt værktøj, der gør det muligt at indsamle viden om uddannelsen og undervisningen. Fordelen ved et eksplorativt metodeværktøj som observation er, at dataindsamlingen er åben over for fund, som man ikke på forhånd har formuleret som opmærksomhedspunkter i dataindsamlingen. Dertil er observationsstudier en måde at indsamle viden om den konkrete kontekst, som er evalueringens genstand. Den viden er vigtig i forhold til en kvalificering af den resterende dataindsamling via spørgeskemakonstruktion og forberedelse og gennemførelse af dybdeinterview. Endelig supplerer observationsstudierne den resterende dataindsamling i forhold til emner som fx interaktion, fagligt engagement og følsomme temaer, der kan være svære at beskrive eller være bevidste om i en interviewsituation.

I forbindelse med observationsstudierne er det også muligt at gennemføre uformelle samtaler med studerende og undervisere om forhold, der observeres og er interessante at få uddybet. Disse uformelle interview er særligt informationsholdige, da de gennemføres i den situationsbestemte og rummelige kontekst af uddannelsen og undervisningen, som er genstand for evaluering.

12.6 Læringsseminar

Afslutningsvis i evalueringens fase 1, 3 og 5 (jf. bilag 2) afholdes læringsseminar med deltagelse af repræsentanter fra Servicestyrelsen, studievejledere og undervisere. Seminaret afholdes efter afrapporteringen på den pågældende fase er sket.

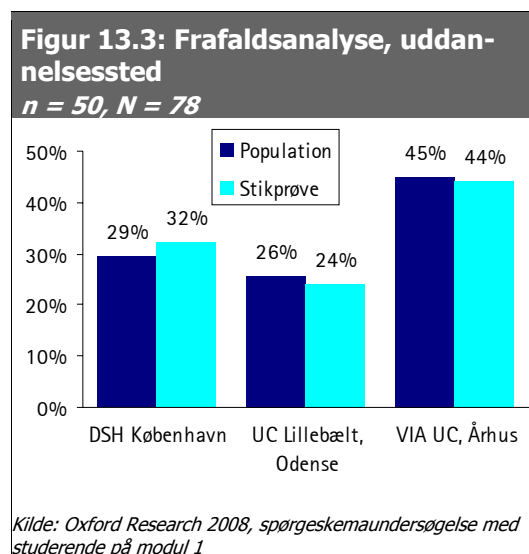
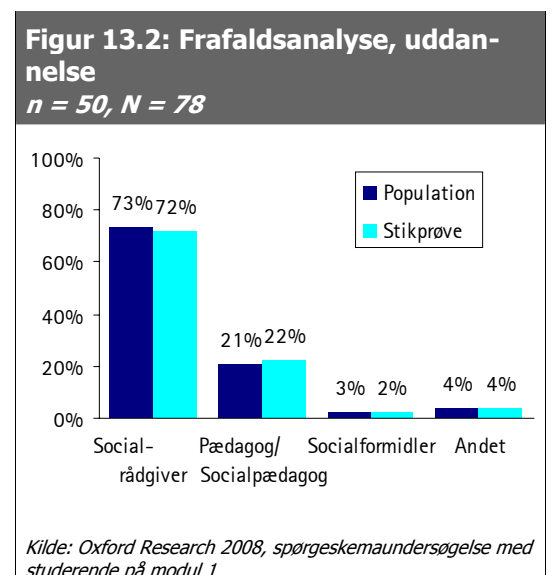
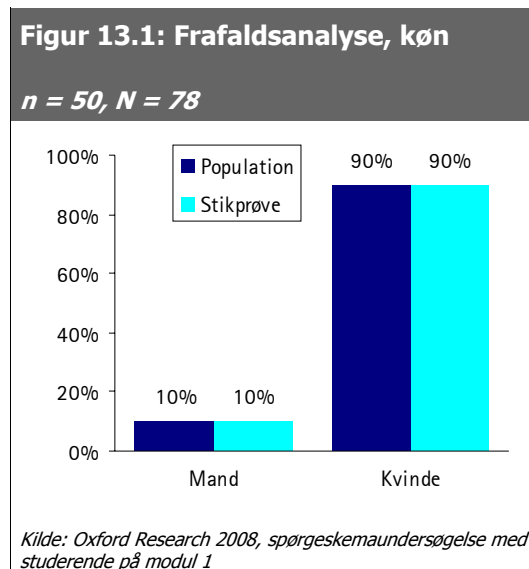
På første læringsseminar præsenteredes deltagerne for resultater i evalueringen af modul 1. Deltagerne fik hermed mulighed for at kommentere og fortolke på data og kvalificere den videre evaluering. Samtidig blev der sat fokus på udvikling og læring. Med udgangspunkt i de aktuelle data og fortolkninger diskuteredes mulige forbedringer og ændringer

af uddannelsen, de tilhørende initiativer og tilrettelæggelsen af kommende modulkurser. Hermed sikrer læringsseminarerne en løbende udviklingsproces i både gennemførelsen af evalueringen og i udviklingen af uddannelsen og de tilknyttede initiativer.

Kapitel 13. Bilag 2: Frafaldsanalyse

13.1 Modul 1 (F08-M1)

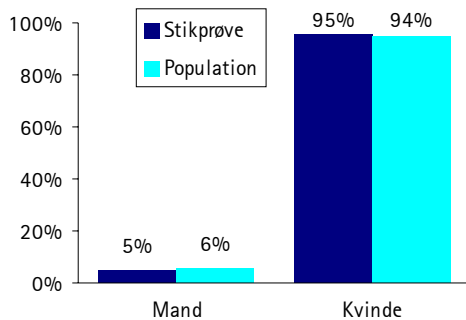
Som det fremgår af de tre figurer nedenfor, der sammenligner populationen og stikprøvens fordeling på køn og uddannelsessted, er der ikke forskelle der giver anledning til at foretage forbehold eller vægtning i forbindelse med den gennemførte spørgeskemaundersøgelse. Populationen udgør 78 af de 82, der blev optaget på uddannelsen Forår 2008; fire havde ikke angivet en mailadresse.

13.2 Modul 2 (E07-M2)

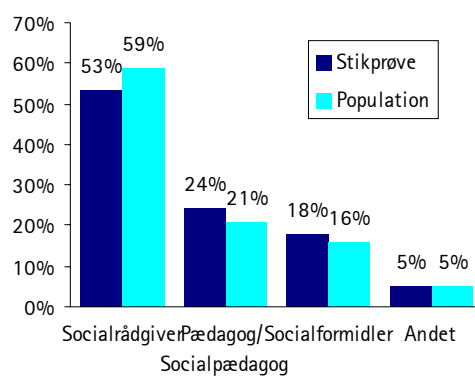
For studerende på modul 2 er der ikke bemærkelsesværdige forskelle mellem populationen og stikprøven i forbindelse med den gennemførte spørgeskemaundersøgelse.¹⁶

Figur 13.5: Frafaldsanalyse, køn
n = 62, N = 126

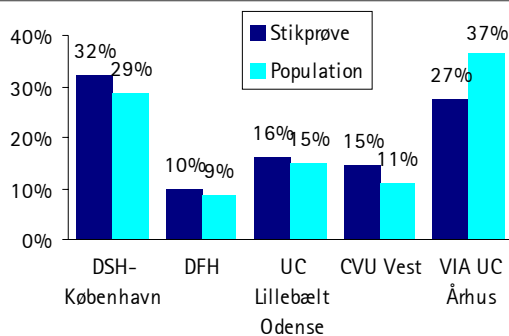
Kilde: Oxford Research 2008, spørgeskemaundersøgelse med studerende på modul 2.

Figur 13.4: Frafaldsanalyse, uddannelse
n = 62, N = 126

Kilde: Oxford Research 2008, spørgeskemaundersøgelse med studerende på modul 2

Figur 13.6: Frafaldsanalyse, uddannelsessted
n = 62, N = 126

Kilde: Oxford Research 2008, spørgeskemaundersøgelse med studerende på modul 2

Note: DSH-København og DFH er formelt slået sammen fra foråret 2008.

¹⁶ Da specifikke data for samtlige studerende frafaldet uddannelsen ikke haves, er kun nogle trukket ud af populationen. Dette medfører en mindre (marginal) usikkerhed i frafaldsanalysen.

Kapitel 14. Bilag 3: Farvekoder

Med det formål at muliggøre identifikation af konkrete respondentgrupper samt øge læsevenlighed anvendes nedenstående farvekoder og forkortelser i nærværende og følgende evalueringsrapporter.

Tabel 14.1: Koder og farver for respondentgrupper						
Studiestart						Evalueringsfase
Efterår '07	Forår '08	Efterår '08	Forår '09	Efterår '09	Forår '10	
E07-M1						1-6
E07-M2	F08-M1					2-6
E07-M3	F08-M2	E08-M1				3-6
E07-M4	F08-M3	E08-M2	F09-M1			4-6
E07-M5	F08-M4	E08-M3	F09-M2	E09-M1		5-6
E07-M6	F08-M5	E08-M4	F09-M3	E09-M2	F09-M1	6

Note: Der anvendes grå nuancer, når respondentgrupper med forskellige studiestartstidspunkter lægges sammen, som fx hvis alle, der har gennemført henholdsvis modul 1, 2 og 3 lægges sammen i evalueringens 3. fase.

Eksempel: E07-M1 = E (studiestart efterårssemester) 07 (studiestart i 2007) – M1 (modul 1 – igangværende modul)

Tabellen angiver endvidere hvilke respondentgrupper, der indgår i evalueringens 6 faser.

Bilag 4. Figur 14.1: Evalueringsdesign

